

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

ПЛАН ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА ПОКРАЈИНСКОГ ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ ЗА 2025. ГОДИНУ

Нови Сад, 2024

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

ПЛАН ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА
ПОКРАЈИНСКОГ ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ
ЗА 2025. ГОДИНУ

Нови Сад, децембар 2024. године

САДРЖАЈ

I УВОД	1
СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ	2
ДЕЛАТНОСТ И ЦИЉЕВИ	3
ДЕЛАТНОСТ.....	3
ЦИЉЕВИ.....	5
ОСНОВНИ ПОДАЦИ	7
ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА	8
II ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА	9
ЗАШТИТА ПОДРУЧЈА.....	9
НАСТАВАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ НОВИХ ПОДРУЧЈА У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ ПРВЕ ЗАШТИТЕ	11
ЗАВРШЕТАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И ИЗРАДА СТУДИЈЕ ПРВЕ ЗАШТИТЕ ПОДРУЧЈА	12
ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И ИЗРАДА СТУДИЈЕ ПРВЕ ЗАШТИТЕ У 2025. ГОДИНИ	13
ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА У 2025. ГОДИНИ.....	13
ПОЧЕТАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА	14
НАСТАВАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА.....	14
ЗАВРШЕТАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И ИЗРАДА СТУДИЈЕ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА У 2024. ГОДИНИ.....	15
ПРОЦЕДУРА ДОНОШЕЊА АКАТА О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА	15
ПРЕСТАНАК ЗАШТИТЕ ПОДРУЧЈА.....	18
СТРУЧНИ НАДЗОР У ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈИМА И ПОДРУЧЈИМА У ПОСТУПКУ ЗАШТИТЕ.....	23
ИЗРАДА РЕШЕЊА/СТРУЧНЕ ОСНОВЕ О УСЛОВИМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ И МИШЉЕЊА	27
ОБЈЕДИЊЕНА ПРОЦЕДУРА.....	28
ПОКРАЈИНСКИ РЕГИСТАР ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА	29
III УСПОСТАВЉАЊЕ ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ, ЗАШТИТА БИОДИВЕРЗИТЕТА И ГЕОДИВЕРЗИТЕТА	30
УСПОСТАВЉАЊЕ ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ.....	30
ЗАШТИТА БИОДИВЕРЗИТЕТА	34
СТРОГО ЗАШТИЋЕНЕ И ЗАШТИЋЕНЕ ДИВЉЕ ВРСТЕ	35
ПРИОРИТЕТНИ ТИПОВИ СТАНИШТА	40
БИОМОНИТОРИНГ	41

ЗАШТИТА ГЕОДИВЕРЗИТЕТА И ГЕОНАСЛЕЂА	43
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	44
ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	45
ОЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА	45
IV САРАДЊА СА СТРУЧНИМ И НАУЧНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ	47
МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ	47
УГОВОРЕНИ ПРОЈЕКТИ.....	48
ПРОЈЕКТИ КОЈЕ ЗАВОД ПРАТИ И ПОДРЖАВА КАО ЗАИНТЕРЕСОВАНА СТРАНА	49
ПРОЈЕКТИ КОЈЕ ЗАВОД РЕАЛИЗУЈЕ У ОКВИРУ УГОВОРЕНИХ ОБАВЕЗА НА ПРИНЦИПУ СТРУЧНЕ УСЛУГЕ	49
ПРИЈАВЉЕНИ ПРЕДЛОЗИ ПРОЈЕКТА	49
МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА	51
СПРОВОЂЕЊЕ МЕЂУНАРОДНИХ КОНВЕНЦИЈА И ПРОГРАМА	55
САРАДЊА СА ИНСТИТУЦИЈАМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА И АСОЦИЈАЦИЈАМА У СРБИЈИ.....	57
V ОДНОСИ С ЈАВНОШЋУ И ПРОМОТИВНО-ЕДУКАТИВНА ДЕЛАТНОСТ	62
ПРОМОТИВНА ДЕЛАТНОСТ	62
ЕДУКАТИВНА ДЕЛАТНОСТ	65
ПРИРОДЊАЧКА ИЗЛОЖБА И ЗБИРКА	66
VI ПРАТЕЋА ДЕЛАТНОСТ	69
ПРАВНИ, ПЕРСОНАЛНИ И ОПШТИ ПОСЛОВИ.....	69
ФИНАНСИЈСКО - РАЧУНОВОДСТВЕНИ ПОСЛОВИ.....	69
ПЛАН ЈАЧАЊА КАДРОВСКИХ КАПАЦИТЕТА И ПРОГРАМ УСАВРШАВАЊА КАДРОВА	69
ИНТЕГРАЛНИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ И КАРТОГРАФИЈА	70
VII ФИНАНСИЈЕ	76

I УВОД

Пословно име	Покрајински завод за заштиту природе
Седиште	Нови Сад, Радничка 20а
Претежна делатност	Заштита природе и природних добара на територији Аутономне покрајине Војводине
Матични број	08916918
ПИБ	106611566
ЈБКЈС	80822
Шифра делатности:	9104
Надлежни секретаријат	Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

Покрајински завод за заштиту природе (у даљем тексту: Завод) је стручна установа која обавља послове заштите природе и природних добара која се у целости или већим делом своје површине налазе на територији Аутономне покрајине Војводине (у даљем тексту: АПВ), у складу са прописима о јавним службама, Законом о заштити природе и подзаконским актима који прописују заштиту природе.

Брига о природи и природним вредностима на подручју АПВ основни је задатак и законска обавеза Завода.

Стручни послови заштите природе и природних добара на територији АПВ представљају основну делатност рада Завода. Заштита природе према чл. 4. Закона представља низ мера и активности усредсређених на спречавање девастације природе, природних вредности и природне равнотеже, које ће допринети очувању здраве животне средине, која је загарантована Уставом РС.

Од свог оснивања још 1966. године, Завод је претрпео више организационо статусних промена, при чему је 1992. године постао саставни део Завода за заштиту природе Србије, као Одељење, а касније Радна јединица у Новом Саду, да би 01.04.2010. године поново постао Покрајински завод за заштиту природе. У области заштите природе у АПВ остварен је континуитет у раду који траје 58 година.

Чланом 104. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010-исправка, 14/2016, 95/2018 - други закон и 71/2021, у даљем тексту: Закон), утврђено је да се стручни послови Завода обављају на основу Плана за период од 3 године и годишњих планова за заштиту природе.

Програм заштите природних добара за 2025. годину заснива се на основним документима заштите природе (чл. 111. Закона), односно стратешким циљевима у области заштите природе, као и обавеза Републике Србије (у даљем тексту: РС) у области заштите природе, које проистичу из активности везаних за придруживање Европској унији (у даљем тексту: ЕУ). Из

тога следи да је План заштите природних добара за 2025. годину уједно и програм рада Завода.

План за заштиту природних добара, односно програм рада Завода, на територији АПВ за 2025. годину, заснива се на:

- законској регулативи РС;
- постојећим стратешким документима РС и АПВ;
- преузетим међународним обавезама које проистичу из ратификованих конвенција, декларација, директива и прописа из области заштите природе, биолошке разноврсности, миграторних врста, заштите станишта и врста и др;
- општим актима Завода верификованим од стране Скупштине АПВ и Покрајинске владе;
- организацији, кадровској структури и финансијским средствима Завода;
- секторској и међусекторској сарадњи са министарствима, покрајинским секретаријатима, Заводом за заштиту природе Србије и другим институцијама;
- преузетим обавезама по основу потписаних уговора, споразума и протокола са трећим лицима.

СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

У складу са Законом, стратешки документи у области заштите природе на територији РС су пре свега: Програм заштите природе Републике Србије, планови заштите природе аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и Извештај о стању природе.

С обзиром на то да је област заштите природе претрпела промене у смислу измене назива и методологије израде стратешких докумената, као и периода за која се израђују, Завод је израдио План за заштиту природних добара за период 2025 – 2027. године (01 04 3508 од 01.11.2024. године), у односу на послове који су били предвиђени претходним планским документима за период од десет година, а који су саставни део и Програма заштите природе Републике Србије у чијој изради је учествовао и у односу на податке које је доставио за Просторни план РС и за Регионални просторни план АПВ за период 2021 - 2035. године.

СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Активности предвиђене Програмом рада Завода за 2025. годину, усклађене су и проистичу из Плана за заштиту природних добара за период 2025 – 2027. године који се ради за територију АПВ и јединице локалне самоуправе (општине и градови).

Табела 1. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатор активности	Носиоци посла
Број учешћа Завода у активностима везаним за припрему стратешких докумената	Сарадници свих организационих јединица Завода

Током 2025. године Завод ће у складу са својим надлежностима и могућностима, кроз радне групе или на друге начине учествовати у изради стратешких докумената, на националном, покрајинском и нивоу локалних самоуправа.

ДЕЛАТНОСТ И ЦИЉЕВИ

ДЕЛАТНОСТ

Делатност Завода одређена је чланом 102 Закона, Покрајинском скупштинском одлуком о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе („Службени лист АПВ”, бр. 2/2010 и 23/2018), као и Статутом Покрајинског завода за заштиту природе („Службени лист АПВ”, бр. 9/2010, 22/2018, 48/2018, 40/2021 и 42/2024).

Делатност Завода обухвата стручне послове:

1. прикупљање и обрада података о природи и природним вредностима;
2. праћење стања и оцена очуваности природе и степена угрожености објеката геонаслеђа, дивљих врста и њихових станишта, станишних типова, екосистема, еколошки значајних подручја, заштићених подручја, еколошких коридора, еколошке мреже и предела;
3. израда студија заштите као научне и стручне основе којима се утврђују вредности подручја предложених за заштиту и начин управљања тим подручјима;
4. израда предлога акта о престанку заштите подручја;
5. давање услова заштите природе и мера заштите природе за радове, активности и интервенције у заштићеним природним добрима и осталим подручјима која не уживају статус заштићеног подручја;
6. утврђивање и давање услова и мера заштите природе и природних вредности у поступку израде и спровођења просторних и урбанистичких планова, пројектне документације, основа (шумских, ловних, риболовних, водопривредних и др.), у свим делатностима које утичу на природу и издавањем мишљења о испуњености услова у предметним актима;
7. издавање услова заштите природе и мера заштите природе за израду Плана и Програма управљања и издавање мишљења на исте у заштићеним подручјима;
8. пружање стручне помоћи управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима на заштити природе, предела и природних добара и осталим заинтересованим странама;
9. вршење стручног надзора на заштићеним природним добрима са предлогом мера;
10. обављање стручних послова у поступку израде оцене прихватљивости радова и активности у природи;
11. предлагање обима и садржаја студија изводљивости и студија процене утицаја на животну средину у поступку реинтродукције и насељавања дивљих врста у слободну природу и других делатности у оквиру заштићених подручја;

12. вођење евиденције о начину и обиму коришћења, као и факторима угрожавања строго заштићених и заштићених дивљих врста ради утврђивања и праћења стања њихових популација;
13. збрињавање животиња и њиховим пуштањем у природу након опоравка;
14. учествовање у поступку јавног увида ради проглашавања заштићених природних добара;
15. организовање и спровођење васпитно-образовних и промотивних активности у области заштите природе презентацијом широј јавности и упознавање с биљним и животињским врстама и геолошком разноврсношћу које чине изложбenu поставку Завода;
16. сарадња са организацијама из области науке, културе, образовања, васпитања и других области и организација активности усмерене на подизање нивоа еколошке свести издавањем публикација, организовање тематских расправа, семинара, објављивање стручних текстова на веб презентацији Завода и другим штампаним и електронским медијима, друштвеним мрежама, учешће у стручним емисијама и друго;
17. учешће у спровођењу ратификованих међународних уговора о заштити природе;
18. вођење Покрајинског регистра заштићених природних добара и других података од значаја за заштиту природе;
19. инвентаризација појединачних елемената геолошке, биолошке и предеоне разноврсности са статистичким анализама и извештајима о њиховом стању;
20. вођење базе података у области заштите природе као дела јединственог информационог система на нивоу Републике Србије;
21. обавештавање јавности о природним вредностима, заштити природе, њеној угрожености, факторима и последицама угрожавања;
22. обављање и других послова утврђених законом.

Закључно са децембром 2024. године на територији АПВ налазило се:

- 143 заштићена подручја на површини од 208.281,94 ha, тј. 9,63% територије АПВ;
- 16 подручја је у поступку заштите, од тога 11 подручја у поступку прве заштите, док се у поступку ревизије постојеће заштите налази 5 подручја, са повећањем површине под заштитом од 1.436 ha, те је укупна површина у поступку заштите 26.822 ha тј. 1,24% површине АПВ (2.161.400 ha);
- Увидом у регистар станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста, на територији АПВ налази се 675 издвојених полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста изван заштићених подручја, површине 88.141 ha, односно 4,08% површине АПВ.
- Површина која обухвата два међународна еколошка коридора, Дунав и Тиса, износи 23.810,00 ha, тј. 1,57%.

ЦИЉЕВИ

План за заштиту природних добара за 2025. годину, који представља програм рада Завода у тој години, заснива се на идентификованим циљевима у области заштите природе.

Циљеви:

- очување и унапређење постојећих заштићених подручја, подручја у поступку заштите, подручја еколошке мреже и мреже полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста;
- повећање површина под заштићеним подручјима (заштићена подручја и подручја у поступку заштите), кроз израду нових студија заштите и проглашење заштите на око 16.000 ha;
- **наставак** валоризације природних вредности нових подручја у циљу израде студије **прве** заштите подручја: „Долина Караша од Куштиља до Дупљаје“ и „Аде и одсеци код Сурдука и Белегиша“;
- **завршетак** валоризације природних вредности и израда студије **прве** заштите подручја у 2025. години: „Пашњаци и долине код Алибунара“, „Травна станишта уз Брзаву“, „Стари Бегеј“ и „Слатине Моравице“;
- **валоризација** природних вредности и израда студије **прве** заштите подручја у 2025. години: „Вирџинијске клеке у Српској Црњи“;
- **почетак** валоризације природних вредности у циљу израде студије **ревизије** заштите заштићеног подручја: СП „Стари парк у Новом Кнежевцу“
- **валоризација** природних вредности у циљу израде студије **ревизије** заштите заштићеног подручја: ПС „Дрворед дудова на путу Избиште – Уљма“, ЗС „Панчевачке аде“ и ПС „Група копривића у Српској Црњи“;
- **наставак** валоризације природних вредности у циљу израде студије **ревизије** заштите заштићеног подручја: СРП „Делиблатска пешчара“ и СРП „Краљевац“;
- **завршетак** валоризације природних вредности и израда студије **ревизије** заштите заштићеног подручја: СП „Парк Бландаш“;
- ревизија статуса заштите појединих споменика природе у циљу покретања поступка престанка заштите;
- одржавање и развој еколошке мреже на подручју АПВ;
- одржавање и развој мреже издвојених полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста;
- издвајање нових еколошки значајних подручја (станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста, станишта приоритетних за заштиту), регионалних и локалних еколошких коридора, као делова интегралне еколошке мреже;
- реализација мера и активности предвиђених Акционим планом за спровођење Програма заштите природе;
- учешће у активностима везаним за успостављање европске еколошке мреже NATURA 2000;
- унапређење стања биолошке, геолошке и предеоне разноврсности;
- очување и унапређење стања популација и дистрибуције строго заштићених и заштићених дивљих врста и њихових станишта и јачање примене механизма

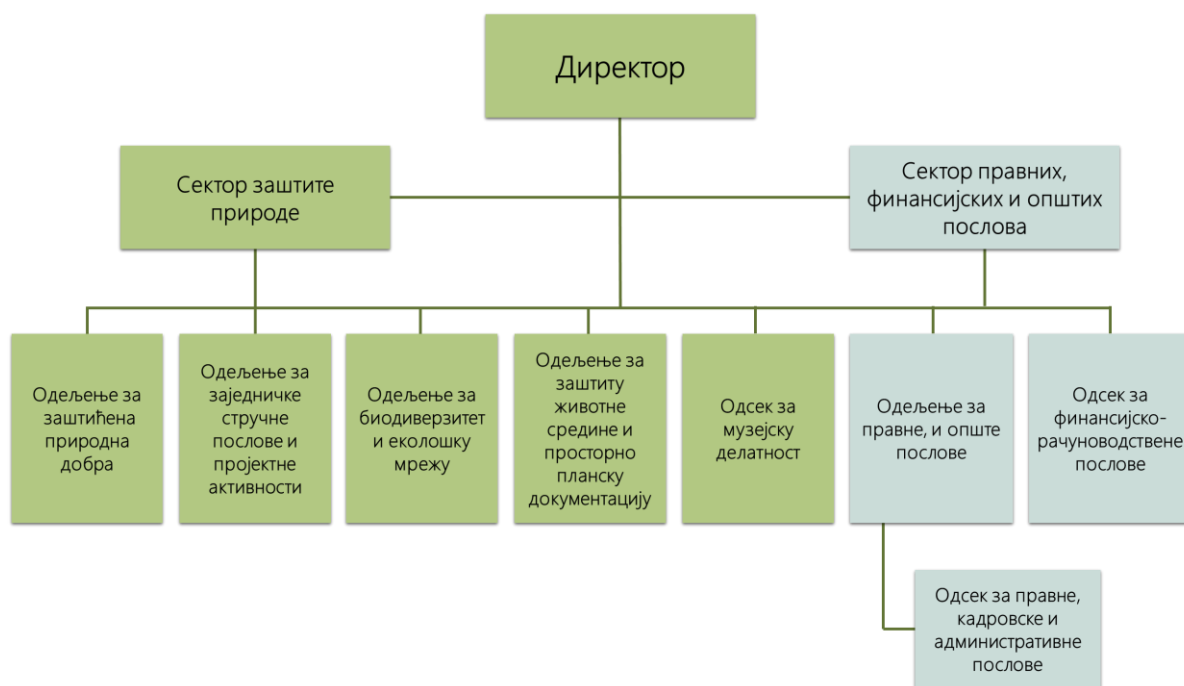
- (начина и активности) и мера, кроз управљање популацијама, санацију, ревитализацију, релокацију, реинтродукцију и др;
- унапређење система рада на збрињавању угрожених строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња, кроз допунско опремање и обучавање Тима за збрињавање животиња;
 - развој активности на контроли инвазивних алохтоних и агресивних врста;
 - унапређење Покрајинског регистра заштићених природних добара за аутономну покрајину (АПВ);
 - унапређење Интегралног информационог система Завода (у даљем тексту: ИИС) и његово адекватно повезивање са сличним системима на националном и међународном нивоу;
 - обрада, вођење и развој картографских и других података у бази (GIS);
 - унапређење инвентара објеката геонаслеђа;
 - едукација и промоција у области заштите природе и подизање еколошке свести јавности;
 - континуирано присуство и рад са медијима, употребом савремених метода, техника и алата, посебно кроз присуство на интернету (веб страница), друштвеним мрежама и другим медијима;
 - унапређење заштите природе кроз јачање међусекторске сарадње са органима власти, управним органима, организацијама и институцијама, као и са корисницима простора и другим заинтересованим странама, на националном нивоу;
 - континуиран, активан рад на доступности информација од јавног значаја у погледу заштите природе из делокруга рада Завода;
 - унапређење стручног надзора, самостално и у сарадњи са надлежном инспекцијом, као и сарадње са управљачима заштићених подручја;
 - рад на подизању капацитета управљача заштићених подручја;
 - јачање прекограничне и међународне сарадње у области заштите природе, биодиверзитета и геодиверзитета;
 - формирање партнерства и пријаве пројектних предлога за међународне и националне пројекте;
 - повећање обима финансијских средстава у складу са важећом законском регулативом;
 - подизање кадровских капацитета Завода и стално усавршавање;
 - повећање библиотечног фонда Завода штампаним и електронским публикацијама из области заштите природе;
 - координација управљања Резерватом биосфере „Бачко Подунавље“;
 - сарадња на управљању заједничким прекограничним Резерватом биосфере „Мура-Драва-Дунав“ у пет држава, проглашеним од стране UNESCO-а у септембру 2021. године.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Назив институције	Покрајински завод за заштиту природе
Година и акт оснивања	16.02.2010. године, Покрајинска скупштинска одлука о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ“, бр. 2/2010 и 23/2018)
Почетак рада	01.04.2010. године
Седиште	Радничка 20а, Нови Сад
Управни одбор	1. Милена Недељков, председник; 2. Мирослав Гаврић, члан; 3. Весна Терзин, члан; 4. Катарина Драгаш, члан из редова запослених; 5. Илија Миљковић, члан из редова запослених.
Надзорни одбор	1. Клара Валтер, председник; 2. Миа Јаворац, члан; 3. Славица Николић, члан из редова запослених.
ДИРЕКТОР	др Жељка Јеличић Маринковић
Број запослених и попуњеност планираних капацитета	Систематизовано 26 радних места са 53 извршилаца. Од наведеног броја извршилаца 1 је именовано лице и 52 запослених су на неодређено време. Укупно је попуњено 86 % капацитета предвиђеног Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Заводу (01 04 3508 од 01.11.2024.. године).
Стручна спрема	доктор наука (13%), магистар наука/мастер (24%), ВСС (46%), ВС (2%), ССС (15%).
Полна структура	Жене (52%); Мушкарци (48%)

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Заводу (01 04 3508 од 01.11.2024. године) утврђена је следећа организациона шема:

Завод, према напред цитираном Правилнику из утврђеног делокруга рада има 26 систематизованих радних места, са 53 извршилаца. На дан 31.12.2024. године, у Заводу у радном односу налази се 45 запослених лица, од тога: једно именовано лице и 44 лица запослених на неодређено време.

II ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Заштићена природна добра су у складу са Законом заштићена подручја, заштићене врсте и покретна заштићена природна документа (хербаријуми, збирке и сл.).

Стручни послови заштите природе приказани су у оквиру делатности Завода и прецизније дефинисани за 2025. годину кроз циљеве рада. Бројни и сложени послови заштите природе захтевају спровођење одговарајућих процедура, као и учестало присуство стручњака на терену, без обзира о ком се сегменту делатности Завода ради.

ЗАШТИТА ПОДРУЧЈА

Заштита подручја остварује се кроз мултидисциплинарна теренска и друга истраживања и вредновање природних појава, процеса, објеката, подручја, ресурса и предеоних целина, као и кроз обраду научног, стручног, планског и документационог материјала ради израде студија прве заштите подручја и студија ревизије постојеће заштите подручја. Такође и кроз стручни надзор, одређивање и усмеравање мера активне заштите станишта и врста, издавање стручних основа и мишљења, блиску сарадњу са заинтересованим странама и сличне послове.

С обзиром да се на територији АПВ до краја 2024. године налазило 143 заштићена подручја на површини од 208.281,94 ha односно 9,63%, то указује да је процес идентификације, валоризације и израде студија заштите нових подручја у већем обиму спроведен на слободним природним целинама на подручју АПВ.

Табела 2. Индикатори активности у 2025. години.

Индикатори активности	Планирано за 2025. годину	Назив подручја које се валоризује	Потенцијална категорија заштићеног подручја
Наставак валоризације природних вредности нових подручја у циљу израде студије прве заштите	2	„Долина Караша од Куштиља до Дупљаје” P = 2.500 ha, (2026); „Аде и одсеци код Сурдука и Белегиша” P = 650 ha, (2026).	II
Завршетак валоризације природних вредности и израда студије прве заштите	4	„Пашњаци и долине код Алибунара” P= 3.600 ha, (2025); „Слатине Моравице” P= 1.160 ha, (2025); „Травна станишта уз Брзаву” P = 4.000 ha, (2025). „Стари Бегеј”, P = 4.000 ha, (2025)	II

Индикатори активности	Планирано за 2025. годину	Назив подручја које се валоризује	Потенцијална категорија заштићеног подручја
Валоризација природних вредности и израда студије прве заштите у 2025. години	1	„Вирџинијске клеке у Српској Црњи“ (2025)	III
Почетак валоризације природних вредности у циљу израде студије ревизије заштите заштићеног подручја	1	СП „Стари парк у Новом Кнежевцу“ (2026)	III
Валоризација природних вредности у циљу израде студије ревизије заштите заштићеног подручја	3	ПС „Дрворед дудова на путу Избиште – Уљма“ (2025) ЗС „Панчевачке аде“ (2025) ПС „Група копривића у Српској Црњи“ (2025)	III
Наставак валоризације природних вредности у циљу израде студије ревизије заштите заштићеног подручја	2	СРП „Делиблатска пешчара“, Р = 34.829,32 ha (2026); СРП „Краљевац“ Р = 677 ha (до краја 2026);	I
Завршетак валоризације природних вредности и израда студије ревизије заштите заштићеног подручја у 2025. години	1	СП „Парк Бландаш“ Р = 6 ha, (2025).	III
Укупан број подручја за валоризацију природних вредности у 2025. години	14		
Очекивано повећање површине обухваћене студијама заштите подручја у 2025. години	Око 13.000 ha		

*Р – површина предвиђена за валоризацију

У оквиру програма исказане су основне активности везане за вредновање природних целина и израду студија заштите, као основе за доношење аката о заштити.

У вези са претходно наведеним даљи фокус рада Завода у 2025. години, осим успостављања нових заштићених подручја и ревизије постојеће заштите, треба пребацити на очување и унапређење постојећих заштићених подручја, еколошке мреже и мреже полигона са стаништима строго заштићених и заштићених врста.

Студије заштите које ће Завод израдити биће сажете и усмерене ка пружању најважнијих смерница значајних за будуће управљање.

Табела 3. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатор активности	Носиоци посла
Израда студије заштите као стручно научне основе која се доставља надлежном органу и спровођење Јавне расправе и други послови у којима ће Завод учествовати	Сарадници свих унутрашњих организационих јединица Завода

НАСТАВАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ НОВИХ ПОДРУЧЈА У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ ПРВЕ ЗАШТИТЕ

1. „ТРАВНА СТАНИШТА УЗ БРЗАВУ“

Валоризација природних вредности слатинских станишта уз реку Брзаву у Банату, између Добрице, Банатске Дубице, Конака, Старог Леца и Хајдучице. Простор представља мозаик слатина, степа и влажних станишта.

Површина за валоризацију је око 4.000 ha.
 Теренска валоризација: 2022 - 2025. године.
 Рок за израду студије: 01.03.2025. године.

2. „ДОЛИНА КАРАША ОД КУШТИЉА ДО ДУПЉАЈЕ“

Долина Караша обухваћена валоризацијом почиње од државне границе са Румунијом код Куштиља до Дупљаје. Обухвата геоморфолошки руб јужнобанатске заравни, нерегулисани ток Караша са плавним подручјем и пашњацима. У оквиру израде студије разматраће се укључивање постојећег СП "Стража", који представља део долине Караша.

Површина за валоризацију је око 2.500 ha
 Теренска валоризација: 2024 - 2026. године.
 Рок за израду студије: 01.12.2026. године.

3. „АДЕ И ОДСЕЦИ КОД СУРДУКА И БЕЛЕГИША“

Валоризацијом је обухваћено подручје лесних одсека и сурдука уз Дунав, на потезу између Старог Сланкамена, преко Сурдука, до Белегиша, укључујући форланд Дунава између Белегиша и Старих Бановаца.

Површина за валоризацију је око 650 ha.
Теренска валоризација: 2024 - 2026. године.
Рок за израду студије: 01.12.2026. године.

4. „СТАРИ БЕГЕЈ“

Валоризацијом је обухваћено подручје уз Стари Бегеј, од Банатског двора до Јанковог Моста и слатине и долина тока Старог Бегеја.

Површина за валоризацију је око 4.000 ha.
Теренска валоризација: 2022 – 2024. године.
Рок за израду студије: 01.04.2025. године.

ЗАВРШЕТАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И ИЗРАДА СТУДИЈЕ ПРВЕ ЗАШТИТЕ ПОДРУЧЈА

1. „ПАШЊАЦИ И ДОЛИНЕ КОД АЛИБУНАРА“

Простор лесних долина на потезу од Иланце до Алибунара планиран је за валоризацију у склопу истраживања слатина Баната. Теренски рад на валоризацији природних вредности започет је у претходном периоду од 2019. године и наставиће се у 2025. години.

Површина за валоризацију је око 3.600 ha.
Теренска валоризација: 2019 - 2024. године.
Рок за израду студије: 01.04.2025. године.

2. „СЛАТИНЕ МОРАВИЦЕ“

Успостављање заштите на слатинским стаништима уз реку Моравицу, код Ватина и Маргите, укључујући локалитете Рит и Селиште. Теренски рад на валоризацији природних вредности започет је 2021. године.

Површина за валоризацију је око 1.200 ha.
Теренска валоризација: 2021 - 2023.
Рок за израду студије: 31.12.2025.

ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И ИЗРАДА СТУДИЈЕ ПРВЕ ЗАШТИТЕ У 2025. ГОДИНИ

1. „ВИРЦИНИЈСКЕ КЛЕКЕ У СРПСКОЈ ЦРЊИ“

Удружење за очување немачке културне баштине „Корени завичаја“ и Савет месне заједнице „Српска Црња“ обратили су се Покрајинском заводу за заштиту природе ради евидентирања и стављања под заштиту стабала вирцинијске клеке у порти католичке цркве у Српској Црњи. Стабла су засађена у виду потковице са три стране око цркве. Стара су око 120 година.

У 2025. години извршиће се валоризација природних вредности како би се утврдило да ли предметни примерци и даље испуњавају услове за заштиту и израду студије прве заштите подручја у 2025. години.

Теренска валоризација: 2025. године.

Рок за израду студије: 01.10.2025. године.

ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА У 2025. ГОДИНИ

1. ПРИРОДНИ СПОМЕНИК „ДРВОРЕД ДУДОВА НА ПУТУ ИЗБИШТЕ – УЉМА“

Природни споменик „Дрворед дудова на путу Избиште-Уљма“, стављен је под заштиту државе као природни споменик - ботаничког карактера, Решењем бр. 633-12/73-02 („Сл. лист општине Вршац и Пландиште“, бр. 8/1974). Налази се на територији Града Вршца, КО Уљма, на деоници између 37 - 38 km са обе стране пута Избиште - Уљма.

Полазећи од утврђених дендролошких и амбијенталних вредности које се огледају у присуству стабала столетне старости и пејзажне атрактивности, као и еколошког и културно-историјског значаја за Град Вршац, а како је од успостављања заштите прошло тачно 50 година, Покрајински завод за заштиту природе планира ревизију природних вредности за потребе заштите.

Теренска валоризација: 2025. године.

Рок за израду студије: 01.12.2025. године.

2. ПРИРОДНИ СПОМЕНИК „ГРУПА КОПРИВИЋА У СРПСКОЈ ЦРЊИ“

ПС „Осам стабала копривића (*Celtis occidentalis*)“ стављен под заштиту Решењем СО Нова Црња, бр. 633-5/2/78 од 28.12.1978. године. У 2025. години извршиће се валоризација природних вредности како би се утврдило да ли предметно подручје и даље испуњава услове за израду студије прве заштите подручја у циљу израде студије ревизије заштите у 2025. години.

Теренска валоризација: 2025. године.

Рок за израду студије: 01.10.2025. године.

3. ЗАШТИЋЕНО СТАНИШТЕ „ПАНЧЕВАЧКЕ АДЕ“

Прва заштита подручја је донета 2019. године (Одлука о заштити природног добра "Панчевачке аде", Сл. лист Града Панчева, бр. 09/2019). На основу Захтева Секретаријата за заштиту животне средине Градске управе Града Панчево из септембра 2024. године за ажурирањем студије заштите „Заштићено станиште „Панчевачке аде“ предлог за стављање под заштиту као заштићено подручје локалног значаја III категорије“, током 2025. године, приступиће се усклађивању текста Студије са важећим законодавним оквиром у области заштите природе и заштите животне средине, и по потреби кориговаће се и прописане мере заштите.

Површина за валоризацију је око 1310 ha.

Теренска валоризација: 2025. године.

Рок за израду студије: 01.03.2025. године.

ПОЧЕТАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1. СПОМЕНИК ПРИРОДЕ „СТАРИ ПАРК У НОВОМ КНЕЖЕВЦУ“

Парк у Новом Кнежевцу први пут је стављен под заштиту државе као природни споменик вртне архитектуре Решењем СО Нови Кнежевац бр. 633-2/75 од 15. септембра 1975. године („Сл. лист општине Нови Кнежевац“, бр. 7/75). Године 1977. СО Нови Кнежевац доноси ново Решење (бр. 01-06-12-632-2/1977).

Након извршене ревизије природних вредности од стране Завода за заштиту природе Србије, Одлуком СО Нови Кнежевац бр. 1-06-1/3-90 („Сл. општине Нови Кнежевац“, бр. 2/90), проглашен је споменик пејзажне архитектуре – Парк у Новом Кнежевцу и заштитна зона, укупне површине 7,29 ha.

Површина за валоризацију око 9 ha.

Теренска валоризација: 2025 – 2026. године.

Рок за израду студије: 01.10.2026. године.

НАСТАВАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1. СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „ДЕЛИБЛАТСКА ПЕШЧАРА“

Претходни акт о заштити донет је 2002. године као Уредба о заштити Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара“ ("Службени гласник РС", бр. 3/2002 и 81/2008). Подручје Делиблатске пешчаре са делом Дунава (Дубовачки рит, Лабудово окно, Стеванова равница, ушће Караша, аде Чибуклија и Жилава и ток реке Дунав), Загајичким брдима и Думачом, Државним песком и ободним пашњацима, стављено је под заштиту као Специјални резерват природе Делиблатска пешчара и сврстано у I категорију заштите као природно добро од изузетног значаја.

Површина за валоризацију: 34.829,32 ha.
Теренска валоризација: 2022 – 2025. године.
Рок за израду студије: 01.12.2025. године.
Рок за израду студије: 01.12.2026. године.

2. СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „КРАЉЕВАЦ“

Претходна заштита проглашена је 2009. године Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Краљевац“ ("Службени гласник РС", бр. 14/2009).

Део подручја Делиблатске пешчаре, на локалитетима Обзовик, Спасовина и Краљевац, стављено је под заштиту као Специјални резерват природе под именом „Краљевац“ и утврђен је као заштићено добро од изузетног значаја, односно заштићено природно добро I категорије.

Површина за валоризацију: 264,30 ha.
Теренска валоризација: 2023 – 2024. године.
Рок за израду студије: 01.12.2026. године.

ЗАВРШЕТАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И ИЗРАДА СТУДИЈЕ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА У 2024. ГОДИНИ

1. СПОМЕНИК ПРИРОДЕ „ПАРК БЛАНДАШ“

Споменик природе проглашен је 2006. године Одлуком о стављању под заштиту Споменика природе „Парк Бландаш“, као значајно добро III категорије („Службени лист општине Кикинда“ бр. 2/2006, 14/2015). Споменик природе „Парк Бландаш“ налази се у грађевинским рејону Кикинде, са главним прилазом из улице Бранка Вујина, на делу катастарске парцеле бр. 2899 КО Кикинда. Валоризација природних вредности је започета и извршена у 2022. години, у 2023. рађена је измена просторно планске документације у циљу повећања површине под заштитом.

Површина за валоризацију: 6 ha.
Теренска валоризација: 2022-2024. године.
Рок за израду студије: 01.10.2025. године.

ПРОЦЕДУРА ДОНОШЕЊА АКТА О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

На основу чланова 41, 41а, 42. и 43. Закона предлог акта о проглашењу заштићеног подручја заснива се на научној и/или стручној основи - студији заштите, којом се утврђују вредности подручја које се предлаже за заштиту и начин управљања подручјем. О предлогу акта за проглашење заштићеног подручја предлагач акта обавештава јавност, обезбеђује јавни увид и организује јавну расправу о предлогу акта о проглашењу заштићеног подручја и стручној основи - студији о заштити са картографском документацијом. Преглед студија предатих на

даље поступање дат је у табели бр. 4 и 4а. У поступку доношења акта о заштити подручја, Завод је укључен у процедуру, уз пружање стручне помоћи на изради акта о заштити.

Према Закону о заштити природе, поступак заштите природног подручја је покренут када завод достави студију заштите надлежном органу и Министарство обавести јавност о поступку покретања заштите природног подручја на веб презентацији Министарства.

Подручје за које је покренут поступак заштите сматра се заштићеним у складу са овим законом, а до доношења акта о проглашењу примењују се мере прописане у студији заштите. Уколико је за подручје донет акт о заштити, а на веб презентацији Министарства је постављено обавештење о покретању новог поступка заштите са коригованим режимима заштите, подручје се сматра заштићеним.

У табели бр. 4 побројане су студије предате доносиоцу акта о заштити на даље поступање, односно као први корак слање Министарству заштите животне средине ради стављања на њихову интернет страницу, како би се подручја сматрала да је поступак заштите покренут, односно заштићеним у смислу Закона о заштити природе.

Табела 4. Студије заштите природе предате на даље поступање (неопходно је покретање поступка заштите у 2025. години)

Врста ЗПД	Назив добра	Датум слања нацрта	Доносилац акта	Општина
СП	Дрворед копривића у Радничкој улици	06.12.2013. и синтеза студије 26.11.2021.	Град	Нови Сад
СП	Жупанијски парк у Сомбору	30.12.2013.	Град	Сомбор
СП	Дрворед платана у Сремској Митровици	13.09.2017.	Град	Сремска Митровица
СП	Два стабла тисе у Суботици	25.12.2019.	Град	Суботица
СП	Стари парк у Новом Кнежевцу	06.02.2009.	Општина	Нови Кнежевац
СП	Јуришина хумка	14.12.2011.	Општина	Жабалъ
СП	Чарнок	20.05.2023.	Општина	Врбас
СП	Парк у Алибунару	03.02.2012.	Општина	Алибунар
СП	Лесни профил циглане у Руми	27.01.2012.	Општина	Рума
СП	Стари парк код Сонте	07.05.2013.	Општина	Апатин
СП	Стабло пауловније (<i>Paulownia tomentosa</i> Thunb.) на Гладношу	30.07.2014.	Општина	Инђија
СП	Парк дворца Јагодић	28.12.2015.	Општина	Планиште

Врста ЗПД	Назив добра	Датум слања нацрта	Доносилац акта	Општина
СП	Стари парк у Великом Гају	30.12.2016.	Општина	Пландиште
СП	Стари парк Соколац	02.11.2020.	Општина	Нови Бечеј
СП	Бела топола у Савином Селу	02.11.2020.	Општина	Врбас
СП	Оскоруша код Хопова	19.11.2021.	Општина	Ириг
СП	Градски парк у Бачкој Тополи	25.11.2024.	Општина	Бачка Топола

На интернет страници Министарства заштите животне средине до краја 2024. године налазило се 16 подручја у поступку заштите на територији АПВ на површини од 26.952,73 ха односно 1,25%.

Табела 4а. Студије заштите природе за које је објављено обавештење о поступку покретања заштите на сајту Министарства заштите животне средине (могуће доношење акта о заштити у 2025. години)

Врста ЗПД	Назив добра	Датум објаве	Доносилац акта	Јавна расправа	Општина
СРП	Карађорђево	07.09.2022.	Влада РС	није спроведена	Бачка Паланка, Бач
СРП	Долине код Падине	03.08.2022.	Влада АПВ	није спроведена	Ковачица
ПИО	Горња Мостонга	18.04.2019.	Влада АПВ	није спроведена	Сомбор
ПИО	Слатине средњег Баната	03.02.2023.	Влада АПВ	19.01.2024.	Зрењанин, Кикинда, Нови Бечеј, Чока
ПИО	Средња Мостонга	10.07.2019.	Влада АПВ	13.12.2024.	Апатин, Оџаци, Сомбора
ПП	Полој	20.7.2020.	Влада АПВ	20.02.2023.	Беочин, Бачка Паланка, Нови Сад
ПП	Палић	30.08.2022.	Град	11.10.2022.	Суботица
ПП	Доња Мостонга	09.02.2022.	Влада АПВ	20.12.2024.	Оџаци, Бач

Врста ЗПД	Назив добра	Датум објаве	Доносилац акта	Јавна расправа	Општина
ЗС	Велики римски шанац	20.07.2020.	Влада АПВ	није спроведена	Темерин, Жабаљ, Нови Сад, Бечеј
СП	Каменички парк	21.01.2022.	Град	није спроведена	Нови Сад
СП	Стабло атласког кедрa у Новом Саду	21.01.2022.	Град	није спроведена	Нови Сад
СП	Стабло копривића у Улици Војводе Бојовића у Новом Саду	21.01.2022.	Град	није спроведена	Нови Сад
СП	Футошки парк	05.09.2023.	Град	није спроведена	Нови Сад
СП	Мешовити дрворед у Оџацима	15.08.2019.	Општина	није спроведена	Оџаци
СП	Стари парк у Влајковцу	16.08.2019.	Општина	није спроведена	Вршац
ПП	Букински храстик	05.12.2022.	Влада РС	није спроведена	Бачка Паланка

ПРЕСТАНАК ЗАШТИТЕ ПОДРУЧЈА

У ИИС Завода налази се 201 заштићених подручја за која је неопходно да доносиоци акта о заштити донесу акт о престанку заштите. Обавештења о непходности доношења акта о престанку заштите слата су доносиоцима аката слата од 2021. године, а током 2025. године наставиће се са слањем.

Разлози за покретање поступка престанка заштите неких од наведених заштићених подручја, пре свега су драстично нарушавање или потпуно нестајање природних темељних вредности због којих је и проглашена заштита или накнадно укључивање површина тих заштићених подручја у друга већа заштићена подручја, у складу са важећом законском регулативом.

Тиме ће се омогућити усаглашавање и тачност података који се воде у евиденцији ИИС Завода.

Табела 5. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатори активности	Носиоци посла
Број дописа локалним самоуправама са иницијативом за престанак заштите Број заштићених подручја којима је престала заштита	Сарадници свих унутрашњих организационих јединица Завода

Табела 6. Преглед заштићених подручја за разматрање покретања поступка престанка заштите у 2025. години. Предложено за покретање поступка скидања акта о заштити у 2024. години, с обзиром да акт није донешен, потребно поновити слање дописа и 2025. године (А – претпоставка/сазнање да више не постоји или је драстично оштећено; Б – укључено у накнадно проглашено веће заштићено подручје).

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о заштити	Објава акта о заштити	Напомена	
					А	Б
1.	СППР	Делиблатска пешчара	Закон о Делиблатској пешчари који је усвојила Скупштина САП Војводине 28.12.1976. године а који је проглашен Указом о проглашењу Закона о Делиблатској пешчари Број: 01-3/1977 од 07.01.1977. године	„Сл. лист САП Војводине“, бр. 1/1977		*
2.	СП	Азијски платан у шуми Дубоки јендек	Решење о заштити споменика "Азијски платан у шуми Дубоки јендек", СО Апатин бр.633-3/94-01 од 14.10.1994. године	„Сл. лист општине Апатин“, бр. 6/94		*
3.	НИР	Бестремент	Одлука СО Апатин 011-124/87-I	„Сл. лист општине Апатин“, бр. 13/87		*
4.	СтПР	Мирковић бара	Одлука о проглашењу строгог природног резервата Мирковић бара код Апатино Број: 011-123/87-I - СО Апатин	„Сл. лист општине Апатин“, бр. 13/87		*
5.	СП	Вештачка састојина мочварног чемпреса	Одлука о заштити споменика природе вештачка састојина мочварног чемпреса Бр. I-011-22/1997 ОД 20.10.1997. године - СО Бачка Паланка	„Сл. лист општине Бачка Паланка“, бр. 3/97		*
6.	ПС	Стабло тополе (Populus nigra)	Решење о стављању под заштиту државе стабла тополе на обали горњопаланачке аде, на рибарском насељу званом Тиквара - Завода за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије, број 01-584 од 9. новембра 1959. године	„Сл. гласник“, бр. НРС53/59		*
7.	СП	Стабло цера у близини манастира Ђипша	Одлука о заштити споменика природе Стабло цера у близини манастира Ђипша бр.501-1/1997-III - СО Бачка Паланка	„Сл. лист општине Бачка Паланка“, бр. 3/97		*

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о заштити	Објава акта о заштити	Напомена	
					А	Б
8.	СП	Четири стабла платана	Одлука о заштити споменика природе Четири стабла платана - СО Бачка Паланка бр. I-011-23/1997 ОД 20.10.1997. године	„Сл. лист општине Бачка Паланка“, бр. 3/1997		*
9.	РПП	ПД Зобнатица	Решење Број: 633-11-76-III-02	„Сл. лист општине Бачка Топола“, бр. 11/76		*
10.	СтПР	Природни споменик 1 (Код Рошијане)	Решење завода за заштиту и научно проучавање природних реткости НР Србије, број 585/51 од 8. децембра 1951. године			*
11.	СтПР	Природни споменик 2, 3, 4, 5 (Под црним врхом)	Решење завода за заштиту и научно проучавање природних реткости НР Србије, број 584/51 од 8. децембра 1951.			*
12.	СП	Група стабала питомог кестена код манастира Беочин	Одлука СО Беочин број 633-6-020/78	„Сл. лист општина Срема“, бр. 20/78		*
13.	НИР	Змајевац	Решење број 01-238 - Завод за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије			*
14.	СтПР	Ритске шуме на Мачковом спруду	Решење Скупштине Општине Нови Сад бр. 03-6/25-74 од 07.05.1974. године			*
15.	СВА	Парк манастира Беочин	Решење СО Беочин број: 633-1/75-01	„Сл. лист општине Срема“, бр. 11/ 75		*
16.	СП	Стабло брезе на потезу Бранковац	Одлука о заштити споменика природе Стабло брезе на потезу Бранковац бр. 01-011-76/97 - СО Беочин			*
17.	СП	Стабло дуглазије код одмаралишта Тестера	Одлука о заштити споменика природе Стабло дуглазије код одмаралишта Тестера Број: 01-011-75/97 - СО Беочин			*

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о заштити	Објава акта о заштити	Напомена	
					А	Б
18.	ПШ	Хрстова шума код насеља Стража	Решење СО Вршац Број: 633-8/73-01 од 03. септембра 1973.	„Сл. лист општина Пландиште и Вршац“, бр. 8/ 74		*
19.	СтПР	Четири острва у рибњаку "Јегричке"	Одлука о проглашењу строгих природних резервата Четири острва у рибњаку Јегричке СО Жабалъ	„Сл. лист општине Жабалъ“, бр. 6/88		*
20.	ПС	Група стабала црног бора код манастира Хопово	Решење СО Ириг 63-2/76-III	„Сл. лист општина Срема“, бр. 12/76		*
22.	ПС	Палеонтолошки профил код Гретега	Решење СО Ириг број 08- /73-03	„Сл. лист општина Срема“, бр. 19/73		*
23.	СП	Храст китњак на гребенском путу код Змајевца	Одлука о заштити споменика природе Храст китњак на Гребенском путу код Змајевца Број: 01-501-31/97	„Сл. лист општина Срема“, 6/97		*
24.	ПС	Храст китњак на Змајевцу	Решење СО Ириг број 633-4/77-01	„Сл. гласник општина Срема“, бр. 17/77		*
25.	СтПР	Састојина <i>Juniperus virginiana</i>	Решење СО Ковин 322-18/78-01	„Сл. лист општина Панчево, Алибунар, Ковин и Опово“, бр. 34/78		*
26.	СтПР	Јаворова Гудура	Решење број 341 - Завод за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије	„Сл. гласник НРС“, бр. 99/55		*
27.	ПС	Петокрака липа на потезу плетена анта	Решење СО Нови Сад бр. 01-61/22			*
28.	СП	Пирамидални храст у Дунавском парку	Решење СГ Новог Сада бр. 501-157/94-I-7-9 од 10.02.1995. године	„Сл.лист Града Новог Сада“, 2/95.		*
29.	ПС	Четири стабла црне и једно стабло беле тополе	Решење бр. 03-633/6-68	„Сл. лист општине Нови Сад“, бр. 4/70		*

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о заштити	Објава акта о заштити	Напомена	
					А	Б
30.	ПС	Мешовити дрворед платана у Оџацима	Решење број: 02-633-1/78	Сл. лист општине Оџаци бр. 11/ 78.		*
31.	СтПР	Омољичка ада	Решење о стављању под заштиту државе ритске мешовите састојине јасена,беле тополе,црне тополе,бреста,врбе,са понеким храстовим лужњаком на Омољичкој ади,код Панчева - Завода за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије,број 01-537/1			*
32.	ПС	Храст лужњак у Великом Гају	Решење СО Пландиште бр. 633-3/73-02 од 22.10.1973. године			*
33.	СтПР	Бачки Моноштор	Решење завода за заштиту природе и научно проучавање природних реткости, број 238 од 2. августа 1955. године			*
34.	СтПР	Висока састојина храста лужњака	Решење број 633-17/78-01/V	„Сл. лист општине Сомбор“, бр. 16/78		*
35.	СтПР	Бачки Моноштор	Решење завода за заштиту природе и научно проучавање природних реткости, број 238 од 2. августа 1955.			*
36.	НИР	Прибежиште орла белорепана и црне роде	Решење број 238	„Сл. гласник НРС“, бр. 73/55		*
37.	СтПР	Шмагуц-Сига-Каландош (део Моношторског рита)	Решење број 633/6-04/1	„Сл. лист општине Сомбор“, бр. 15/71		*
38.	СП	Стабло црне тополе (<i>Populus nigra</i>) у Уљми	Решење о стављању под заштиту стабла црне тополе у Уљми Бр. 02-53/1-63 - Орган Народног одбора општине Уљма			*

Уколико се утврди да заштићена подручја испуњавају А и/или Б критеријум, покренуће се званична иницијатива (за нека заштићена подручја понављање раније иницијативе) да надлежни орган који је донео акт о заштити, донесе и акт о престанку заштите.

СТРУЧНИ НАДЗОР У ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈИМА И ПОДРУЧЈИМА У ПОСТУПКУ ЗАШТИТЕ

Законом утврђена делатност Завода је стручни надзор над стањем и спровођењем мера заштите у природним добрима, као и стручна помоћ управљачима и корисницима заштићених природних добара.

Овај сегмент рада Завода постаје један од приоритета у наредном програмском периоду, па и у 2025. години, посебно због све активнијег рада јединице за сузбијање еколошког криминала МУП. Додатно је важно и то што су у претходном периоду проглашена бројна заштићена подручја и дефинисана мрежа полигона са стаништима строго заштићених и заштићених врста на простору АПВ. Активности ће бити усмерене и на послове дефинисања активних мера заштите, усклађивања условно изводљивих активности, као и уочавања, спречавања и ублажавања недозвољених антропогених активности и негативних природних процеса.

Табела 7. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатор активности	Носиоци посла
Број реализованих стручних надзора у заштићеним подручјима, самостално и у сарадњи са надлежном инспекцијом	Сарадници свих унутрашњих организационих јединица Завода

Стручни надзор који Завод у складу са Законом спроводи у заштићеним природним добрима и подручјима у поступку заштите која се по Закону такође сматрају заштићеним (по основу чл. 42. став 4. Закона), један је од основних механизма, којим се обезбеђује успешна заштита и управљање. Стручни надзор ће се обављати паралелно и са инспекцијским надзором.

Иако проглашена заштићена подручја имају управљача и планове/програме управљања, показало се из праксе да је веома важно да Завод као једина стручна установа за послове заштите природе у АПВ, буде стално присутна на тим подручјима и као помоћ управљачу, али и иницијатор неопходних активности, како би се управљање спроводило на потребни, односно жељени начин. У том смислу веома је важно да Завод издаје одговарајуће, што прецизније услове заштите природе или стручну основу за израду и реализацију средњорочних планова и годишњих програма управљања, чију имплементацију током стручног надзора може усмеравати и предлагати управљачу, у сарадњи са надлежном инспекцијом (и другим партнерима) и друге мере у зависности од затеченог стања и актуелних природних процеса и антропогених утицаја.

Стручни надзор на подручјима која су у поступку заштите још више добија на значају уколико се зна да та подручја у тој фази успостављања институционалне/правне заштите још увек

немају управљача, нити план управљања. Завод својим поступањем, у сарадњи са инспекцијом и другим субјектима на локалном, регионално и националном нивоу може спречити уништавање тих подручја, али и унапредити постојеће природне вредности.

Стручни надзор и помоћ управљачима биће усмерени ка редовном праћењу стања природе и природних добара, надзору над активностима, посебно оних за које се оцени да би могле угрозити или нарушити заштићено природно добро. Кроз стручни надзор побољшаће се сарадња са управљачима заштићених природних добара, локалним заједницама, корисницима простора, удружењима грађана и заинтересованим појединцима и групама.

Приликом планирања броја стручних надзора у 2025. години коришћени су критеријуми развијени у Средњорочном програму Завода, на основу чега је у табели 8. одређен минимални број потребних теренских стручних надзора.

Табела 8. Минимални број стручних надзора у 2025. години унутар заштићених подручја, подручја у поступку заштите

Редни број	ПОДРУЧЈЕ	Бр. стручних надзора у 2025. години
1.	НП „ФРУШКА ГОРА“	4
2.	СРП „ДЕЛИБЛАТСКА ПЕШЧАРА“	3
3.	СРП „ГОРЊЕ ПОДУНАВЉЕ“	3
4.	СРП „ПАШЊАЦИ ВЕЛИКЕ ДРОПЉЕ“	3
5.	СРП „ОБЕДСКА БАРА“	2
6.	СРП „ЦАРСКА БАРА“	2
7.	СРП „ОКАЊ БАРА“	2
8.	СРП „КОВИЉСКО-ПЕТРОВАРАДИНСКИ РИТ“	2
9.	СРП „ЗАСАВИЦА“	2
10.	СРП „ЛУДАШКО ЈЕЗЕРО“	2
11.	*СРП „КАРАЂОРЂЕВО“	2
12.	ПИО „СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА“	1
13.	ПИО „АДЕ И ОДСЕЦИ КОД СЛАНКАМЕНА“	1
14.	ПИО „КАРАШ – НЕРА“	2
15.	ПИО „ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ“	2
16.	СРП „СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ“	1
17.	СРП „ТИТЕЛСКИ БРЕГ“	2
18.	ПП „СТАРА ТИСА КОД БИСЕРНОГ ОСТРВА“	2
19.	СРП „КРАЉЕВАЦ“	1
20.	СРП „СЛАНО КОПОВО“	1
21.	ПП „РУСАНДА“	1

Редни број	ПОДРУЧЈЕ	Бр. стручних надзора у 2025. години
22.	ПП „ПАЛИЋ“	1
23.	ПП „ЈЕГРИЧКА“	1
24.	СРП „РИТОВИ ДОЊЕГ ПОТИСЈА“	1
25.	ЗС „ПАНЧЕВАЧКЕ АДЕ“	1
26.	ПП „БАЧКОТОПОЛСКЕ ДОЛИНЕ“	1
27.	ПП „ТИКВАРА“	1
28.	СРП „БАГРЕМАРА“	1
29.	ПП „ПОЊАВИЦА“	1
30.	СП „СТРАЖА“	1
31.	ПП „КАМАРАШ“	1
32.	ПП „БЕЉАНСКА БАРА“	1
33.	СП „ШУМА ЈУНАКОВИЋ“	1
34.	ПП „БЕГЕЧКА ЈАМА“	1
35.	ЗС „ТРСКОВАЧА“	1
36.	ПП „СЛАТИНЕ У ДОЛИНИ ЗЛАТИЦЕ“	1
37.	ПИО „ПОТАМИШЈЕ“	2
38.	ПИО „КАЊИШКИ ЈАРАШИ“	2
39.	ПП „МРТВАЈЕ ГОРЊЕГ ПОТИСЈА“	1
40.	ПП „МАЛИ БОСУТ“	1
41.	ПИО „СЛАТИНЕ СРЕДЊЕГ БАНАТА“	2
42.	ПИО „СРЕДЊА МОСТОНГА“	1
43.	ПИО „ГОРЊА МОСТОНГА“	1
44.	ЗС „ВЕЛИКИ РИМСКИ ШАНАЦ“	1
45.	ПП „ПОЛОЈ“	1
46.	ПП „ДОЊА МОСТОНГА“	1
47.	СРП „ДОЛИНЕ КОД ПАДИНЕ“	1

Легенда:

Црно: заштићена подручја;

Црвено: подручја у поступку прве заштите;

* - Заштићено подручје за које је покренут поступак ревизије постојеће заштите, чиме се углавном повећава површина под заштитом, док за проширени део подручја важе мере из студије Завода.

Напомена:

Заштићена подручја која имају површину мању од 50 ha, где спадају готово искључиво споменици природе, као што су појединачно дрвеће, групе дрвеће, дрвореди и паркови, а ређе друге просторне целине (хумке, геолошки локалитети и др.), биће обухваћена стручним надзором у складу са могућностима и потребама.

Реализоваће се и по један излазак на терен на локације споменика природе, за које се претпоставља да више не постоје (табела 6), ради покретања поступка престанка заштите.

Посебну групу представљају заштићена подручја за коју су урађене студије ревизије постојеће заштите, за које је надлежно Министарство за заштиту животне средине на својој интернет страници обавестило јавност путем веб презентације, чиме се у складу са чл. 42. Закона то подручје сматра заштићеним, а до доношења новог акта о проглашењу примењују се режими и мере прописане у студији заштите. Таква заштићена подручја у табели 8. означена су са - *.

С обзиром да се готово увек ради о проширењу подручја под заштитом у односу на постојеће стање, током стручног надзора ће се обилазити и заштићени простор и проширени простор у поступку заштите. Подручја на која се односи су:

- СРП „Карађорђево“: постојећа површина под заштитом је 2955,32 ha, док је поступком ревизије заштите обухваћена површина од 4184,24 ha (+1229 ha).
- ПП „Букински храстик“: постојећа површина под заштитом је 287,57 ha, док је поступком ревизије заштите обухваћена површина од 304,98 ha (+ 17,41 ha).
- ПП „Палић“: постојећа површина под заштитом је 712,36 ha, док је поступком ревизије заштите обухваћена површина од 725,71 ha (+13 ha).

ОРГАНИЗАЦИЈА СТРУЧНОГ НАДЗОРА

Стручни надзор подразумева следеће обавезе:

- а) теренски рад, кроз обилазак што већег дела заштићеног подручја или најважнијих просторних целина, уз прикупљање свих релевантних/доступних података и надзор активности и реализације пројеката управљача заштићеног подручја предвиђене програмом рада управљача;
- б) канцеларијски рад, кроз анализу прикупљених података и писање текстуалног дела извештаја са стручног надзора, уз предлагање мера заштите уколико за то има потребе;
- в) канцеларијски рад, кроз унос прикупљених теренских података у ИИС Завода.

Организацију и реализацију стручног надзора на терену, као и писање извештаја, уз предлагање мера заштите природе, спроводиће координатор и поткоординатор за свако подручје, док унос података у ИИС Завода врше сви учесници теренског рада.

ИЗРАДА РЕШЕЊА/СТРУЧНЕ ОСНОВЕ О УСЛОВИМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ И МИШЉЕЊА

Завод ће на основу чл. 8. и 9. Закона издавати решења о условима заштите природе у поступку израде планова, основа, програма, пројеката, радова и активности, везаних за планирање, уређење и коришћење простора, природних ресурса, заштићених подручја (изузев за заштићена подручја I и II категорије), еколошке мреже, што се спроводи на основу просторних и урбанистичких планова, планске и пројектне документације, основа и програма управљања и коришћења природних ресурса и добара у рударству, енергетици, саобраћају, водoprивреди, пољoprивреди, шумарству, ловству, рибарству, туризму и другим делатностима од утицаја на природу. Завод ће издавати и мишљења на шумске, ловне и друге основе и програме, студије о процени утицаја, стратешке процене утицаја, увоз и трговину заштићеним врстама у Србији и са CITES конвенције, заштићених врста које се користе у комерцијалне сврхе и сл.

Изменом Закона о заштити природе, Завод је од 2022. године почео са издавањем стручних основа која су саставни део акта о условима заштите природе за заштићена подручја I и II категорије проглашена од стране Владе Републике Србије и II категорије проглашена од стране Владе АПВ.

Стручна основа садржи нарочито:

- податке о природним вредностима, посебно биљног и животињског света, објеката геонаслеђа и предела у границама просторног обухвата и просторном окружењу;
- податке о заштићеним природним добрима, укључујући евидентирана природна добра и у поступку заштите;
- податке о еколошки значајном подручју;
- податке о установљеним режимима и мерама заштите и коришћења природних вредности и добара и еколошки значајних подручја;
- услове, односно забране и ограничења под којима се планирани радови и активности могу реализовати, као и потребу оцене прихватљивости;
- биолошке, техничке и технолошке мере заштите природе које треба применити;
- мере ублажавања и/или спречавања значајних утицаја на еколошки значајно подручје у складу са условима прихватљивости: планова, основа, програма, пројеката, радова и др. активности;
- мере праћења утицаја спровођења плана или програма на еколошки значајно подручје у складу са условима прихватљивости: планова, основа, програма, пројеката, радова и др. активности;
- компензацијске мере и друге мере надокнаде, укључујући и новчану.

За потребе издавања услова, мишљења и стручних основа у Заводу, користиће се нове верзије ArcGis, AutoCad и осталих софтвера који омогућују ефикасну размену геореференцираних просторних података са подносиоцима захтева и обрађивачима планске документације.

Табела 9.

Индикатори активности	Носиоци посла
Број издатих решења/стручних основа о условима заштите природе за радове и активности од утицаја на природне вредности у АПВ	Сарадници свих унутрашњих организационих јединица Завода
Број издатих мишљења на уграђеност услова заштите природе за радове и активности од утицаја на природне вредности у АПВ	
Број издатих мишљења за увоз и трговину заштићеним врстама у Србији и CITES	
Број издатих мишљења за промет и гајење комерцијалним заштићеним врстама	
Број издатих решења/стручних основа и мишљења у поступку израде просторно-планске документације	
Број издатих решења у поступку обједињене процедуре	

Завод ће издавати решења о условима заштите природе и стручне основе за израду просторно-планске и урбанистичке документације, као и давање мишљења на просторне и урбанистичке планове. Кроз рад на просторно-планским документима, вршиће се интегрисање сектора заштите природе на нивоу локалних самоуправа (општина и градова), посебно мреже заштићених подручја, еколошке мреже и мреже полигона издвојених станишта строго заштићених и заштићених врста. Слично овоме, Завод ће издавати решења о условима заштите природе и стручне основе за израду шумских, ловних, риболовних основа, издавања државног пољопривредног земљишта у закуп, као и пројектно-техничку документацију, што ће као резултат имати инкорпорацију заштите природе у различите секторске политике и инвестиције.

Очекује се да ће током 2025. године, на основу искуства из претходног периода, број издатих решења, мишљења и стручних основа бити између 3000 и 3500.

ОБЈЕДИЊЕНА ПРОЦЕДУРА

Током издавања услова заштите природе обрађују се и кроз информациони систем APR СЕОР достављају подносиоцима у поступку обједињене процедуре предмети у којима је Завод поступао у складу са Правилником о поступку спровођења обједињење процедуре електронским путем („Сл. гласник РС”, бр. 96/2023), Законом о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр. 72/2009, 81/2009, 64/2010 - Одлука УС РС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - Одлука УС РС, 50/2013 - Одлука УС РС, 98/2013 - Одлука УС РС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – др. Закон и 9/2020, 52/2021 и 62/2023), Уредбом о локацијским условима („Сл. гласник РС”, бр. 87/2023) и Законом о општем управном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 18/2016,

95/2018-аутентично тумачење и 2/2023 – одлука УС), а сагласно захтевима важећих правних аката о заштити природних добара и еколошке мреже. Очекује се да ће током 2025. године, на основу искуства из претходног периода, број захтева за издавање решења о условима заштите природе за потребе издавања локацијских услова по обједињеној процедури бити повећан.

ПОКРАЈИНСКИ РЕГИСТАР ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Покрајински регистар заштићених природних добара се води у складу са Правилником о садржају и начину вођења Регистра заштићених природних добара („Сл. гласник РС“, бр. 81/2010). Регистар чине главна књига и збирка исправа и имају статус јавног документа. Према чл. 50. Закона о заштити природе, покрајински регистар заштићених природних добара за територију АПВ води Покрајински завод за заштиту природе.

Покрајински завод за заштиту природе редовно ће достављати промене података у покрајинском регистру Заводу за заштиту природе Србије, у законском року од 15 дана од дана евидентирања промене, ради уписа у централни регистар.

Послови вођења Покрајинског регистра заштићених природних добара за територију аутономне покрајине у планском периоду обављаће се континуирано кроз редовно уношење и ажурирање података у папирном и електронском облику кроз посебни модуло ИИС Завода. Уписивање података у Покрајински регистар у 2025. години вршиће се на основу аката о стављању под заштиту, измена или допуна аката о заштити и аката о престанку заштите (брисању из евиденције заштићених природних добара) и података из израђених студија заштите. Такође, вршиће се периодична провера података, комплетирање збирке исправа за заштићена подручја, допуњавање збирке исправа извештајима, стручним надзорима, актима и подацима (архивским, картографским, катастарским и др.).

III УСПОСТАВЉАЊЕ ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ, ЗАШТИТА БИОДИВЕРЗИТЕТА И ГЕОДИВЕРЗИТЕТА

УСПОСТАВЉАЊЕ ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ

Посебна пажња посветиће се наставку сарадње са Министарством заштите животне средине на активностима везаним за израду нове Уредбе о еколошкој мрежи. Новом Уредбом о еколошкој мрежи предвиђа се прецизно одређивање граница на катастарским подлогама и дефинисање циљева и мера заштите.

У складу са закључцима Радне групе за доношење Уредбе о еколошкој мрежи Републике Србије, у 2024. године очекује се завршетак овог процеса.

У том смислу, током 2024. године Заводима ће бити достављени подаци сакупљани у оквиру одговарајућих пројеката (прелиминарна SPA и SCI подручја, као и национална еколошки значајна подручја). Након достављања поменутих података, од Покрајинског завода за заштиту природе се очекује:

- идентификација подручја еколошке мреже на катастарској подлози за подручје АП Војводине,
- дефинисање циљева и мера заштите референтних врста и станишта.

Еколошка мрежа EU Natura 2000

Рад на развоју и сарадња са организацијама и институцијама на управљању еколошком мрежом NATURA 2000 у складу са активностима, пројектима и препорукама надлежног Министарства. Поред учешћа на успостављању законодавних и административних мера очувања станишта дивље флоре и фауне, као и приоритетних станишних типова у ЕУ, пратиће се и помагати активности на усклађивању, преношењу и уграђивању Директиве о заштити дивљих птица (Birds Directive 2009/147/EU) и Директиве о заштити станишта (Habitats Directive 92/43/EEC) у национално законодавство, као и других активности везаних за праћење стања, у оквиру преговарачке области 27. са ЕУ, а везано за NATURA 2000.

Емералд еколошка мрежа

Емералд мрежа је европска еколошка мрежа за очување дивље флоре и фауне и њихових природних станишта. Покренута је 1998. године од стране Савета Европе, као дела активности на имплементацији Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта, познатије као Бернска конвенција. Емералд мрежа је састављена од Подручја од посебног интереса за очување (ASCI) на територији земаља потписница Конвенције и функционише упоредо са мрежом NATURA 2000. Србија је потписала Конвенцију 2007. године („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 102/2007).

Емералд мрежа у Србији обухвата 61 издвојено подручје, углавном већ заштићена националним законодавством, на укупној површини од 1.019.269 ha, 11,54% територије Србије). Од тога је на подручју АПВ присутно 17 Емералд подручја, укупне површине 116.228 ha, тј. 5,4% АПВ. Како се ради искључиво о већ постојећим заштићеним подручјима у складу са националним законодавством, која имају своје управљаче и програме управљања, активности

Завода у 2024. години биће усмерене ка унапређењу планова управљања и што већој примени активних мера заштите станишта и припадајућих врста.

Еколошка мрежа

На основу чл. 13. Уредбе о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС”, бр. 102/2010), Завод у сарадњи са РГЗ-ом идентификује границе делова еколошке мреже на простору АПВ. Допуњавање базе података о елементима еколошке мреже реализује се на основу података сакупљених током наменских истраживања, редовних активности Завода (издавање услова, стручни надзор, сарадња са инспекцијом и сл.), мониторинга и резултата текућих програма и пројеката (нпр. картирање и валоризација станишта у оквиру израде студија заштите). Подаци су доступни јавности у складу са законом и достављају се Заводу за заштиту природе Србије.

У складу са наведеном Уредбом, на подручју Србије је до сада издвојено укупно 101 подручје, која обухватају 1.849.202 ha, односно 20,93% територије државе. Обухваћена су пре свега подручја која су крајем 2022. године или заштићена или су у поступку заштите, али и део подручја која немају акт о заштити на националном нивоу, али су значајна у односу на међународне програме (значајна подручја за птице – IBA; значајна подручја за биљке – IPA; значајна подручја за дневне лептире – PBA; међународно значајна влажна станишта – Рамсарска подручја; резервати биосфере – UNESCO MaB) и идентификована су као станишта национално строго заштићених и заштићених дивљих врста, као и приоритетни типови станишта за заштиту, у складу са одговарајућим правилницима (Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива, „Сл. гласник РС”, бр. 5/2010; 47/2011; 32/2016 и 98/2016); Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, типова станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување, „Сл. гласник РС”, бр. 35/2010).

У АПВ налази се укупно 20 издвојених еколошки значајних подручја у оквиру еколошке мреже. Пошто се у великој већини ради о већ законски заштићеним подручјима (преко 80% површине издвојених 20 подручја), Завод ће у сарадњи са управљачима радити на њиховом очувању и унапређењу.

Обавезе Покрајинског завода за заштиту природе на пословима израде предлога Еколошке мреже Републике Србије проистичу из члана. 38. Закона о заштити природе. Даље прецизирање ових послова, у циљу израде Нацрта Уредбе о еколошкој мрежи, утврђено је током 2023. и 2024. године на састанцима Радне групе за израду Предлога уредбе о еколошкој мрежи, а коју је формирало Министарство заштите животне средине. Коначно, током јуна 2024. прецизирано је да ће заводи (ЗЗПС и ПЗЗП) заједнички да размотре и договоре даљи рад на изради свих прилога. Из тих разлога, кроз серију састанака и консултација у циљу стандардизовања методологије, заводи су утврдили да ће доставити предлоге за: (Прилог 1-листа еколошки значајних подручја с припадајућим циљним врстама и типовима станишта; Прилог 2 - референтна листа типова станишта и Прилог 3 - референтна листа врста).

Завод за заштиту природе Србије и Покрајински завод за заштиту природе завршили су током 2024. године са израдом Прилога 2. Референтни типови станишта и Прилогом 3. Референтне врсте од значаја за успостављање кохерентне еколошке мреже (националне и међународне обједињено). На листама се налазе две групе врста: национално значајне и међународно значајне. Од национално значајних врста, на листи је 198 врста, а од тог броја 105 строго заштићених, 19 заштићених и 74 незаштићених Правилником. Од међународно значајних

врста, на листи је 211 врста са Бернске конвенције и Директиве о стаништима, а међу којима су: 170 строго заштићених, 14 заштићених и 27 незаштићених врста. Незаштићене врсте се налазе у предлогу измене и допуне Правилника а притом су и међународна обавеза државе Србије за проглашење еколошких подручја од европског значаја.

Прилог 1. Листа подручја Еколошке мреже РС је у завршној фази и очекује се завршетак током прве половине 2025. године. Утврђено је да ће бити припремљен предлог обухвата Еколошке мреже Републике Србије усклађен пре свега са циљевима очувања референтних врста и станишта, али усклађен са осталим секторским политикама. Наведени предложени обухват треба да оптимално испуни све критеријуме кохерентности и употребљивости, да би могла да се примени функционалност и у перспективи оцена прихватљивости. Према актуелној радној верзији, обухват еколошке мреже обухвата око 18% површине АПВ.

Након достављања наведених прилога од стране оба завода, планирано је да се одржи састанак Радне групе за израду Предлога уредбе о еколошкој мрежи, како би се наведени предлози размотрили и продискутовали, утврдиле евентуалне потребе за корекцијама и планирање следећих корака.

Посебно је питање развој мреже еколошких коридора, јер су на подручју АПВ многи од њих дефинисани и делом просторно уцртани, али се још увек углавном ради само о повученим линијама, без јасних граница тих коридора и површина које захватају, а што ће у процесу усклађивања методологије са ЗЗПС бити дефинисано и потом реализовано.

Мрежа издвојених полигона / станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста

У претходном програмском периоду, на територији АПВ идентификовано је и дефинисано у ИИС Завода преко 675 различитих полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста, који су у појединим периодима захватили и до 7% територије АПВ. Током времена, услед издвајања нових полигона, али и укидања ранијих због њиховог интегрисања у нове студије заштите подручја, њихов број и површина су стално варирали.

Крајем 2024. године на подручју АПВ налазило се укупно 675 издвојених полигона са стаништима значајних дивљих врста, који захватају површину од 88.141 ha (4,08% АПВ), обрађених у оквиру ИИС Завода. Та издвојена мрежа полигона са значајним стаништима за дивље врсте у АПВ, може се сматрати значајном основом за израду нове еколошке мреже, а интегрално примењено обезбеђује успешну заштиту природе и биодиверзитета.

У новом планском периоду ће се у склопу дефинисања полигона Еколошке мреже наставити рад на очувању постојећих и идентификацији и валоризацији нових полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста на простору АПВ и унапређивање електронске базе података коју води овај Завод у оквиру ИИС.

Завод ће континуирано ажурирати податке везане за еколошку мрежу и издвојене полигоне, у складу са циљевима очувања и управљања који ће бити дефинисани Уредбом.

Одређен број полигона у оквиру планираних студија заштите за израду у планском периоду (проглашење заштите актом или покретање поступка заштите), као и због других разлога (промена намене земљишта...) биће инкорпориран у нова подручја планирана за заштиту.

Интеграција еколошки значајних станишта/подручја у регионални развој

Завод ће наставити да реализује послове везане за интеграцију елемената еколошке мреже и издвојених полигона значајних станишта дивљих врста у регионални развој. Прошириће се сарадња са сектором пољопривреде и корисницима државног пољопривредног земљишта, приватним власницима земљишта, као и са секторима водопривреде и шумарства. На подручјима у оквиру еколошке мреже која служе очувању панонских степа и слатина, посебна пажња ће се посветити очувању угрожених станишта строго заштићених и заштићених врста. Развијаће се сарадња са надлежним субјектима на реализацији програма еколошке едукације, рекреације и туризма, као и програма који се ослањају на природне, културне и духовне вредности. Све поменуте активности зависиће значајно од система успостављања управљача деловима еколошке мреже, у складу са планираном Уредбом.

На подручју АПВ, у складу са смерницама Просторног плана Републике Србије и Регионалног просторног плана АПВ, предвиђени су заштитни појасеви за спречавања еолске и флувијалне ерозије. Заштитни појасеви сложене структуре (са одређеним процентом травнате и жбунасте вегетације) представљају станишта за врсте аграрних предела, а на одређеним локацијама могу да имају улогу и ловне ремизе. Усмерено уређење предела у правцу побољшања квалитета станишта и ловишта у складу је са међународним стандардима заштите природе. Уз модификације структуре ови појасеви могу да имају и улогу еколошких коридора. Уређени заштитни појасеви и заштитне зоне могу да допринесу и развоју туризма као привредне делатности и да задовоље потребе локалног становништва као простори предвиђени за рекреацију, едукацију и туризам.

Заједнички интереси водопривреде, пољопривреде и шумарства са сектором заштите природе остварују се приликом заштите хидролошких целина, унапређивања еколошких коридора, мултифункционалног уређења тампон-појасева и ревитализације влажних станишта, приликом стварања мултифункционалних ретензија за заштиту од поплава. Мелиоративна мрежа ствара основу еколошке мреже пољопривредног предела, повезујући већину слатинских и ливадских станишта. Имајући у виду да квалитет воде и стање приобаља одређује и функционалност еколошког коридора, унапређење стања каналске мреже треба да буде приоритет за сарадњу између сектора водопривреде и заштите природе.

Са сектором енергетике, рударства и инфраструктуре, посебна пажња биће посвећена развоју постројења за обновљиве изворе енергије и мреже саобраћајница, на начин да то на најмањи могући начин утиче на инегралност простора и очување и функционисање елемената еколошке мреже и издвојених полигона са стаништима значајних дивљих врста.

Стручни надзор у еколошки значајним подручјима и издвојеним полигонима са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста

Имајући у виду улогу издвојених значајних еколошких подручја и коридора у очувању биолошке разноврсности на покрајинском и ширем нивоу, као и издвојених полигона са стаништима значајним за строго заштићене и заштићене дивље врсте, веома је важно планирати и реализовати редовно праћење стања тих подручја која чине део интегралне мреже од значаја за заштиту природе у АПВ.

Приликом планирања броја стручних надзора и њиховог распоређивања током појединих година, у обзир треба узети њихов просторни распоред и површину, као и чињеницу да та

подручја засад немају своје формалне управљаче и програме управљања, већ да о њима бригу пре свега води Завод.

Теренски обилазак се може организовати циљано или успутно, у склопу неког другог теренског изласка, уколико се подручје налази у близини и уколико нема велику површину. Након обиласка подручја еколошке мреже потребно је у ИИС Завода унети све релевантне прикупљене податке, као и информације везане за антропогене утицаје и природне процесе, уз давање предлога мера за заштиту и унапређење природних вредности.

У планском периоду је потребно радити на комплетирању базе података о популацијама и стању референтних врста за еколошку мрежу како би се на што боље дефинисали циљеви и мере њиховог очувања у склопу подзаконских аката који ће пратити Уредбу о еколошкој мрежи.

ЗАШТИТА БИОДИВЕРЗИТЕТА

ОЧУВАЊЕ СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ И ЗАШТИЋЕНИХ ДИВЉИХ ВРСТА И ЊИХОВИХ СТАНИШТА

Завод се на основу чл. 48. Закона стара о строго заштићеним и заштићеним врстама дивљих животиња, биљака и гљива.

На подручју АПВ забележено је 149 врста васкуларних биљака, 46 врста риба, 16 врста водоземаца, 12 врста гмизаваца, 166 врста птица гнездарица и 35 врста сисара, обухваћених Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/2010; 47/2011; 32/2016 и 98/2016).

Програмом рада Завода за 2025. годину биће обухваћене разноврсне активности на праћењу стања дивљих врста и њихових популација, просторног распореда и површина које насељавају, станишта која насељавају, угрожавајућих фактора, као и мера активне заштите које треба предузети. Посебна пажња биће посвећена очувању и унапређењу екосистемског диверзитета, са акцентом на стаништима од посебног националног и међународног значаја.

Реализоваће се активности које обухватају широк спектар тема и проблема на нивоу специјског и екосистемског диверзитета. Посебан акценат ће бити стављен на праћење стања и промена везаних за врсте и станишта (мониторинг), као и на разради и примени активних мера заштите где год је то неопходно и могуће урадити, као и на јачању свести јавности у тој области.

Да би се постигли жељени резултати биће остварена сарадња са бројним партнерима и субјектима у земљи и иностранству, а посебно са управљачима заштићених подручја, стручним и научним институцијама, организацијама цивилног сектора, као и са локалним самоуправама, компанијама и предузетницима. Део активности ће се реализовати у оквиру националних и међународних пројеката.

СТРОГО ЗАШТИЋЕНЕ И ЗАШТИЋЕНЕ ДИВЉЕ ВРСТЕ

Табела 10. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатори активности	Носиоци посла
<p>Број издатих стручних основа и других аката везаних за строго заштићене и заштићене дивље врсте</p> <p>Број стручних надзора, самостално и у сарадњи са надлежном инспекцијом, везаних за строго заштићене и заштићене дивље врсте</p> <p>Број издатих мишљења везаних за сакупљање и промет дивље флоре, фауне и фунгије</p> <p>Број поступака збрињавања строго заштићених и заштићених дивљих врста</p> <p>Број поступања везаних за CITES конвенцију</p>	Стручни сарадници свих организационих јединица

У оквиру редовног рада на очувању и унапређењу популација строго заштићених и заштићених дивљих врста, планиране су између осталог и следеће континуиране активности:

- издавање услова заштите природе кроз стручне основе и друга акта којима се обезбеђује заштита и унапређење популација и дистрибуције дивљих врста;
- праћење стања и промена везаних за строго заштићене и заштићене дивље врсте (биомониторинг);
- сарадња са надлежним инспекцијама на контроли поштовања и спровођења аката о заштити строго заштићених и заштићених врста;
- очување постојећих и издвајање нових полигона са стаништима строго заштићених и заштићених врста (иИС Завода);
- учешће у изради нацрта подзаконских аката;
- учешће у изради стратешких, планских и пројектних докумената;
- попуњавање база података у оквиру иИС Завода о строго заштићеним и заштићеним дивљих врстама, са акцентом на ретке и угрожене врсте;
- учешће у пројектима реинтродукције, насељавања, релокације и збрињавања строго заштићених и заштићених дивљих врста, као и у другим видовима активне заштите (постављање гнезда, изградња хранилишта, постављање изолатора и сл.);
- прикупљање и обрада података о инвазивним врстама биљака и животиња, уз усмеравање активности на њиховом сузбијању, посебно на заштићеним подручјима;
- рад на непокретним природним добрима (хербари, збирке и експонати).

За очување посебно значајних дивљих врста, које су угрожене на националном нивоу, нарочито ће се користити подаци из Црвених књига појединих група организама флоре и фауне (Црвена књига флоре Србије I, 1999; Црвена књига дневних лептира Србије, 2003;

Црвена књига правокрилаца Србије, 2018; Црвена књига водоземаца Србије, 2015; Црвена књига гмизаваца Србије, 2015; Црвена књига птица Србије, 2018), где су посебно назначени главни угрожавајући фактори, као и неопходне мере заштите, за сваку идентификовану угрожену врсту.

Одговарајући експерти Завода узеше учешћа у припреми црвених листа и књига за оне групе биљака, животиња и гљива, за које се таква иницијатива покрене.

Посебна пажња посветиће се разради механизма, у сарадњи са другим институцијама, који ће омогућити успешну имплементацију услова заштите природе на терену, које надлежни орган (Министарство заштите животне средине и Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине) пропише кроз Решења, укључујући и неопходне стручне и материјалне капацитете управљача заштићених подручја и других субјеката.

У наредном периоду предузеће се активности на јачању сарадње са другим секторским политикама, са шумарском, ловном, фитосанитарном и ветеринарском инспекцијом на покрајинском и државном нивоу, ради спречавања негативних утицаја на строго заштићене и заштићене дивље врсте, посебно у односу на криволов, тровање, прогањање и узнемиравање.

Из угла заштите и унапређења стања посебно значајних врста, на заштићеним подручјима, издвојеним подручјима еколошке мреже и полигонима са стаништима строго заштићених дивљих врста, потребно је у сарадњи са другим субјектима приступити изради и имплементацији акционих планова заштите врста.

За поједине ретке и угрожене врсте, током 2025. године примениће се активне мере заштите јединки и парова:

За степског сокола (*Falco cherrug*) планирано је постављање нових гнезда у сарадњи са ЕМС;

За беле роде (*Ciconia ciconia*) планира се решавање проблема гнезда ове врсте која су из различитих разлога подложна паду, која су пала, као и гнезда која треба заменити платформом или их изместити из разлога безбедности или грађевинских потреба, уз претходно исходоване услове заштите природе. Решење у таквим ситуацијама је постављање платформи за гнезђење ове врсте које издижу гнездо у односу на подлогу и обезбеђују његову стабилност;

За банатски божур (*Paeonia officinalis subsp. banatica*) вршиће се просветљавање вегетације и уклањање палих грана на локацији где расте у сарадњи са управљачем СРП „Делиблатска пешчара“;

За некрофаге врсте животиња наставиће се у сарадњи са управљачима заштићених подручја функционисање наменских хранилишта у оквиру заштићених подручја: СРП Делиблатска пешчара“, ПИО „Вршачке планине“, СРП „Тителски брег“, СРП „Ритови доњег Потисја“, ПИО „Суботичка пешчара“, СРП „Горње Подунавље“, СРП „Засавица“ и НП „Фрушка гора“;

За велику дропљу (*Otis tarda*) у сарадањи са управљачем СРП „Пашњаци велике дропље“ вршиће се одржавање заштитне ограде и станишта унутар и око ње, управљање популацијама предатора, уз примену Меморандума о разумевању за заштиту и управљање средњеевропске популације велике дропље.

Контрола коришћења и промета дивље флоре и фауне

У оквиру јавних овлашћења на спровођењу Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Сл. гласник РС”, бр. 31/2005, 45/2005-исправка, 22/2007, 38/2008, 9/2010, 69/2011 и 95/2018 – др. закон) за територију АПВ током 2024. године планирају се следеће активности:

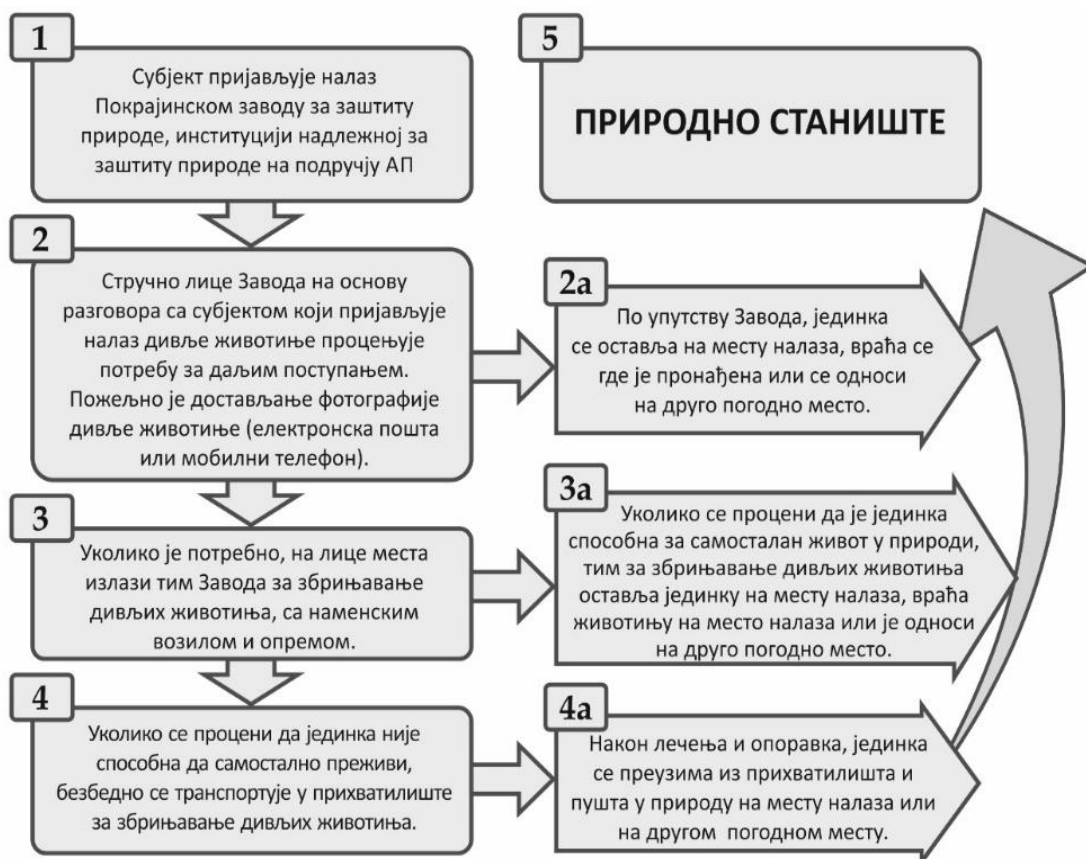
- учешће у раду Радне групе за измену Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне коју је формирало Министарство заштите животне средине;
- утврђивање дозвољених контингената (квота) за сакупљање дивље флоре, фауне и фунгије у текућој години, као и одређивање региона у којима ће се забранити сакупљање одређених врста;
- решавање захтева правних лица, односно предузетника за сакупљање и промет дивље флоре, фауне и фунгије, кроз издавање мишљења о сакупљању тражених врста;
- издавање мишљења правним и физичким лицима, односно предузетницима о плантажно-фармерском узгоју заштићених врста;
- сарадња са покрајинском инспекцијом заштите животне средине у контроли промета дивље флоре, фауне и фунгије, као и заједнички стручни надзор на плантажама и фармама (по потреби);
- стручна помоћ лицима и организацијама заинтересованим за плантажно-фармерски узгој заштићених врста;
- сарадња са откупљивачима, као и сакупљачима у циљу унапређења правилног сакупљања врста са Уредбе, као и прикупљање што објективнијих информација о сакупљеним количинама и подручјима на којима се врши сакупљање;
- ажурирање базе података о регистрованим откупним станицама за сакупљање заштићених дивљих врста, као и података о плантажама и фармама у оквиру ИИС Завода;

ЗБРИЊАВАЊЕ СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ И ЗАШТИЋЕНИХ ЈЕДИНКИ ДИВЉИХ ВРСТА ЖИВОТИЊА

Завод се на основу чл. 48. Закона стара о строго заштићеним и заштићеним врстама дивљих животиња. У смислу поступања са нађеним примерцима строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња према чл. 93. Закона, надлежни су Министарство и оба завода. Завод је успоставио систем збрињавања јединки дивљих животиња којима је потребна помоћ (изнемогле, отроване, повређене, болесне, младе без бриге родитеља, на опасном месту за преживљавање, када представљају опасност по људе и околину), који подразумева пријем и обраду дојава са терена и по потреби излазак на лице места, преузимање јединке и транспортовање до Прихватилишта за дивље животиње у ЗОО - врту Палић или на безбедно место за опоравак и живот јединке. Сагледавају се узроци угрожавања јединки строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња.

У 2025. години Завод ће користити и даље унапређивати систем рада на збрињавању угрожених строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња, кроз допунско опремање и обучавање Тима за збрињавање животиња. Користиће се, између осталог, два

вишеспратна кавеза за привремени прихват животиња у току поступка збрињавања, као и две посебно опремљене просторије/лабораторије за те намене (привремено збрињавање птица, водоземаца и гмизаваца). Интензивираће се употреба два велика наменска кавеза у арборетуму Завода, за прихват и током поступања на збрињавању животиња. Унапредиће се сарадња са надлежним инспекцијским и другим државним органима, институтима за ветерину, ветеринарским амбулантама и удружењима грађана, као и са управљачима заштићених подручја. Водиће се посебна евиденција о акцијама збрињавања дивљих животиња и вршиће се унос података у ИИС Завода. Дистрибуираће се летак посвећен овим активностима. Вршиће се презентовање резултата збрињавања дивљих животиња.

Слика 1. Систем збрињавања строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња.

У циљу јачања капацитета управљача заштићених подручја за ефикасно збрињавање, рехабилитацију и поновно пуштање у природу живих примерака аутохтоних врста дивљих животиња у РС, у складу са чл. 48. став 2. Закона, Сектор за заштиту природе и климатске промене Министарства заштите животне средине, након консултација са представницима оба завода, обављених у јуну 2020. године, израдио је документ „Смернице за управљаче заштићених подручја за збрињавање и рехабилитацију строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња“ намењен управљачима заштићених подручја којим су дефинисане:

- процедуре за збрињавање, рехабилитацију, поновно пуштање у природу аутохтоних дивљих врста, а посебно птица, гмизаваца, водоземца и сисара;
- потребе и препоруке за изградњу и опремање објеката за хитно збрињавање, рехабилитацију и поновно пуштање у природу аутохтоних дивљих врста животиња;

- процедуре за ветеринарске интервенције и негу аутохтоних дивљих врста приликом збрињавања, рехабилитације и поновног пуштања у природу;
- процедуре за даље поступање са живим примецима које није могуће вратити у природу;
- садржај и методологија обучавања и оспособљавања запослених за рад са дивљим животињама, укључујући безбедоносне протоколе за рад и руковање са аутохтоним врстама дивљих животиња;
- процедуре за рад са посетиоцима заштићених подручја и приказивања активности збрињавања, рехабилитације и поновног пуштања у природу живих примерака аутохтоних дивљих врста у циљу подизања свести о значају заштите и очувања дивљих врста.

Према чл. 102. став 1. тачка 9. Закона, у циљу израде горе наведеног документа, учествовала су стручна лица за одређене таксоне и лица са искуством у раду са живим дивљим животињама из оба завода, Министарства заштите животне средине - Сектора за заштиту природе и климатске промене, као и других стручњака са вишегодишњим искуством у овој области (биолози и ветеринари Зоолошког врта града Београда и Зоолошког врта Палић, као и стручњаци за поједине таксономске групе животиња из других научних институција и стручних организација).

У складу са искуствима из претходног периода (2015-2024), процењује се да ће се у 2025. години реализовати између 200 и 250 оперативних активности на збрињавању јединки дивљих животиња.

Контрола прекограничног промета, држања и излагања заштићеним врстама према CITES конвенцији

У оквиру делатности на спровођењу CITES конвенције, Завод ће током 2025. године издавати мишљења на захтев Министарства заштите животне средине ради издавања дозволе за прекогранични промет, држање и излагање заштићених врста обухваћених CITES конвенцијом. Пружаће се стручна подршка инспекцији приликом надзора на фармама и одгајивачницама, као и поводом пријава за нелегално држање и приказивање дивљих животиња.

Завод је предложио три стручна сарадника, на основу захтева надлежног Министарства, који ће координисати активности Завода везане за CITES конвенцију.

ПРИОРИТЕТНИ ТИПОВИ СТАНИШТА

Табела 11. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатори активности	Носиоци посла
Број активности везаних за успостављање NATURA 2000 мреже	Стручни сарадници унутрашњих организационих јединица: <ul style="list-style-type: none"> - Одељење за еколошку мрежу и биодиверзитет - Одељење за стручне послове и пројектне активности - Одсек за правне и опште послове - Одељење за заштићена природна добра
Број стручних надзора у еколошки значајним подручјима и издвојеним стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста	
Број нових издвојених полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста	

Законом су дефинисане основе за проглашење заштите типова станишта, као и Правилником о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гласник РС”, бр. 35/2010). У Додатку II и Додатку III наведени су за заштиту приоритетни типови станишта и мере заштите које треба примењивати у пракси. Заштита станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста вршиће се и на основу Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС”, бр. 5/2010; 47/2011, 32/2016 и 98/2016).

Активности из ове области обухватиће мултидисциплинарна истраживања са циљем картирања осетљивих, угрожених, ретких и за заштиту приоритетних типова станишта, као и присутних врста, изван и унутар заштићених подручја, уз спровођење стручног надзора, примену активних мера заштите, провођење мониторинга, што се односи и на издвајање потенцијалних подручја за националну еколошку мрежу и мрежу полигона са стаништима строго заштићених и заштићених врста.

Приоритетне активности су:

- Заштита и унапређење остатака природних станишта (ливаде, пашњаци и трстици) у државној својини, која се као државно пољопривредно земљиште издају у закуп путем лицитације, а у ИИС Завода су идентификовани као станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста. Одрживо коришћење ових подручја ће се остварити јачањем сарадње са комисијама локалних самоуправа на територији АПВ за израду годишњих Програма заштите, уређења и коришћења државног пољопривредног земљишта, као и са надлежном инспекцијом за пољопривредно земљиште;
- Сакупљање података о традиционалним видовима коришћења простора (испаша, кошење, сеча трске, пчеларење и сл.), значајних за очување вредних и угрожених типова станишта (слатине, степе, пешчаре);
- Примена традиционалног свињарства на простору Босутских шума и Обедске баре, у складу са могућностима, као мера очувања приоритетних типова станишта строго заштићених врста. То су иначе подручја у којима диверзитет станишта и врста

зависи од традиционалног свињарства (жировања) које је тамо присутно дуже од миленијума.

- Идентификација нових просторних целина, посебно осетљивих, угрожених, ретких и за заштиту приоритетних типова станишта, као и процена њиховог стања и угрожености;
- Картирање станишта у оквиру нових и постојећих полигона, током редовних теренских активности Завода (издавање услова, стручни надзор и сл.).
- Током наведених активности посебна пажња ће се посветити станишним типовима обухваћеним програмом NATURA 2000 на подручју АПВ, са посебним освртом на фрагментисана слатинска, степска и пешчарска станишта.

Приоритетни типови станишта присутни у Србији дефинисани су у односу на одговарајуће резолуције Бернске конвенције и анексе Директиве о стаништима Европске уније. Теме из области очувања станишта захтевају мултисекторски приступ везан за прикупљање и обраду података, као и за комуникацију са различитим заинтересованим странама.

БИОМОНИТОРИНГ

Теме везане за дугорочно праћење стања и промена популација (биомониторинг) строго заштићених и заштићених дивљих врста (популација, дистрибуција, фенологија, екологија и угроженост) и њихових станишта, представљају вишегодишње активности, како би се на прави начин сагледали правци промена и интензитет, нарочито везано за промене величина популације и дистрибуције у времену и простору. Из тог разлога, у највећој мери се бирају врсте и станишта, који су били предмет праћења (мониторинга) током претходне деценије, с тим да су укључене и друге врсте и станишта у складу са савременом категоријом угрожености, актуелним антропогеним утицајима и природним процесима, укључујући и утицаје изазване климатским променама.

Табела 12. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатор активности	Носиоци посла
Број реализованих тема биомониторинга	Сарадници унутрашњих организационих јединица: <ul style="list-style-type: none"> - Одељење за биодиверзитет и еколошку мрежу - Одељење за заједничке стручне послове и пројектне активности - Одељење за заштићена природна добра

Како је успостављање еколошке мреже NATURA 2000 у складу са критеријума ЕУ један од најактуелнијих задатака заштите природе у Србији, активности мониторинга треба да допринесу њиховој реализацији, посебно кроз обједињавање података о дистрибуцији и величини популација циљних врста.

Теме из области биомониторинга у функцији очувања специјског диверзитета у највећој мери ће се односити на заштиту и праћење стања најугроженијих врста дивље флоре и фауне, њихових популација и станишта.

Приоритетне теме биомониторинга у 2025. години биће:

- Слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum*)
- Банатски божур (*Paeonia officinalis* subsp. *banatica*)
- Јесењи зумбул (*Scilla autumnalis*)
- Кукурјак (*Eragrostis hyemalis*)
- Орхидеје (Fam. *Orchidaceae*)
- Панонски скакавац (*Acrida ungarica*)
- Црнка (*Umbra krameri*)
- Балонов балавац (*Gymnocephalus baloni*)
- Вијуни (Fam. *Cobitidae*)
- Барски караш (*Carassius carassius*)
- Репати водоземци (*Caudata*)
- Барска корњача (*Emys orbicularis*)
- Велика дропља (*Otis tarda*)
- Степски соко (*Falco cherrug*)
- Крсташ (*Aquila heliaca*)
- Орао кликташ (*Clanga pomarina*)
- Колоније чапљи и вранаца
- Текуница (*Spermophilus citellus*)
- Бидоверзитет влажних станишта СРП „Обедска бара“

Свака од наведених тема захтева посебне методе праћења стања и промена (мониторинг) у складу са особеностима врсте и станишта, као и природних и антропогених утицаја на њих.

Посебан значај реализације појединих тема из области биомониторинга је тај што се њима могу вредновати резултати/ефекти предузетих активних мера заштите врста и станишта, на основу чега ће се предложити корекције наведених активности или покретање нових. Резултати мониторинга такође могу указати на ургентност покретања одговарајућих активних мера заштите и управљања стаништима и врстама.

Теренски рад у оквиру реализације тема биомониторинга обављаће се у складу са стручним и материјалним капацитетима Завода. Потребно је издвојити минимално два посебна теренска дана у 2025. години за сваку тему, док ће се већина осталих активности на прикупљању података реализовати упоредо са обављањем других теренских обавеза Завода.

Сваку појединачну тему биомониторинга координисаће стручна особа у Заводу задужена за ту таксономску групу живог света, а у складу са потребама и могућностима, у рад на терену укључују се и други сарадници.

ЗАШТИТА ГЕОДИВЕРЗИТЕТА И ГЕОНАСЛЕЂА

Геодиверзитет у АПВ одликује се присуством великог броја значајних локалитета који су битни за сагледавање геолошке грађе и историјско-геолошког развоја литосфере у Панонској регији и Подунављу. У оквиру Инвентара објеката геонаслеђа Србије налази се 31 геолокалитет на подручју АПВ. Успостављање заштићених подручја представља једну од основних мера за ефикасну заштиту и очување геодиверзитета и објеката геонаслеђа.

И поред већег броја идентификованих објеката геонаслеђа од националног и међународног значаја, само мали број геолокалитета је самостално заштићен, углавном као споменик природе, док се велики део геолошког наслеђа налази унутар просторно већих заштићених подручја (национални паркови, паркови природе и резервати природе). Посебно су вредна подручја значајна за заштиту објеката геодиверзитета, која су стављена под заштиту на основу међународних уговора и иницијатива (Европска мрежа геопаркова и UNESCO Глобална мрежа геопаркова).

Табела 13. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатори активности	Носиоци посла
<p>Број подручја / локалитета значајних за заштиту геонаслеђа, која су стављена под заштиту на основу националне легислативе</p> <p>Број идентификованих локалитета од значаја за заштиту геонаслеђа који се налазе на подручју АПВ</p> <p>Површина подручја значајних за заштиту објеката геодиверзитета у АПВ, која су стављена под заштиту на основу међународних уговора и иницијатива</p>	<p>Сарадници унутрашњих организационих јединица:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одељење за заштићена природна добра и - Одељење за правне и опште послове

У 2025. години радиће се на реализацији следећих активности у области заштите и унапређења стања геонаслеђа у АПВ:

- наставак активности на заштити појединачних објеката геонаслеђа;
- наставак активности на ревизији инвентара објеката геонаслеђа у АПВ, што подразумева рад на библиографији о геонаслеђу АПВ, инвентаризацији објеката геонаслеђа, као и прављењу списка објеката геонаслеђа на основу постојећих инвентара (Инвентар објеката геонаслеђа Србије, списак објеката геонаслеђа Војводине (архива Завода) и друга научна и стручна документација);
- вредновање потенцијалних подручја за формирање геопаркова ради израде документације за номинацију у Европску мрежу геопаркова;
- наставак сарадње са надлежним институцијама у области заштите и очувања геодиверзитета и објеката геонаслеђа које се баве тематиком геонаслеђа (Завод за заштиту природе Србије, Природњачки музеј Београд, Рударско геолошки факултет Универзитета у Београду, Географски факултет Универзитета у Београду, Природно-математички факултет Универзитета у Новом Саду, Географски институт Јован Цвијић САНУ, Геолошки институт Србије и управљачи заштићених споменика природе);

- заштита објеката геонаслеђа који имају међународни значај и њихов упис у листу међународних значајних објеката у оквиру Европске асоцијације за конзервацију геонаслеђа – ProGEO;
- успостављање гео-стаза као модела презентације историје стварања терена;
- пружање помоћи и усмеравање активности управљача заштићених природних добара на уређењу, конзервацији и презентацији објеката геонаслеђа;
- израда и реализација програма за едукацију и подизање свести јавности, посебно школског узраста, у погледу геонаслеђа и његовог значаја у контексту одрживог развоја;
- успостављање сарадње са институцијама из окружења РС у циљу сарадње и размене искустава (нпр. Национални парк „Крка“, Геопарк „Папук“, Геопарк „Балатон“, Геопарк „Идрија“ и др.);

Стручни сарадници Завода пружаће помоћ управљачима и учествоваће у раду радних група именованих од стране надлежног Министарства у циљу израде законских и подзаконских аката, као и стратегија које за циљ имају заштиту и очување геодиверзитета и објеката геонаслеђа.

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Задаци Завода у области заштите животне средине у 2025. години биће усмерени на прикупљање и анализу података о угрожавајућим факторима природе, као и на обављање других послова у очувању биодиверзитета, функционалности екосистема и квалитета екосистемских услуга, што доприноси ефикаснијем управљању заштићеним и осталим еколошки значајним подручјима, односно помаже у спречавању процеса деградације преосталих фрагмената природних и полуприродних површина еколошке мреже и издвојених станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста у АПВ. У том смислу, потребно је омогућити даљи развој најбољих доступних решења за формирање и организацију функционалних заштитних зона, на начин који је прилагођен специфичним потребама одређених типова станишта, постојећим условима и околностима насталим као резултат антропогених утицаја.

Табела 14. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатор активности	Носиоци посла
Број издатих стручних основа и мишљења у поступку израде стратегија, планова, програма, студија, пројеката, као и за обављање радова и активности у животној средини.	<p>Сарадници унутрашњих организационих јединица:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одељење за заштиту животне средине и просторно планску документацију и - Одељење за правне и опште послове

Током 2025. године задаци у овој области биће усмерени на даље интегрисање принципа заштите и очувања природних вредности простора у стратешку, секторску, планску, пројектну и другу документацију, као и на проналажење одговарајућег компромиса између заштите подручја и социо-економског развоја. Распоред садржаја и обављање радова и активности у оквиру области потенцијалног утицаја угрожавајућих фактора на еколошки значајна подручја вршиће се на начин који је истовремено примерен потребама заштите природних вредности, од антропогених утицаја до потенцијала за одрживи развој на подручјима која припадају еколошкој мрежи.

У оквиру послова заштите животне средине на простору еколошке мреже неопходно је решавање бројних задатака, међу којима су: очување и унапређење квалитета животне средине; очување и заштита природних ресурса; заштита природних вредности од акцидентата; израда процедуре поступања у случају удесних (акцидентних) ситуација ради спровођење мера превенције, приправности и одговора на удес.

ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У циљу ефикаснијег обављања активности у очувању и/или побољшању квалитета животне средине, спроводиће се унапређење базе података о угрожавајућим факторима у области непосредног и посредног утицаја на подручја значајна за очување биодиверзитета, подручја еколошке мреже и других еколошки значајних подручја. Сарадња са надлежним институцијама ради прикупљања података, као што су Агенција за заштиту животне средине, Хидрометеоролошки завод, Завод за статистику, и др., допринеће да се кроз заједничко деловање има у виду стање животне средине, њене потенцијалне и постојеће угрожености, и планирање и предузимање мера за очување и унапређење животне средине.

ОЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

ЗАШТИТА И СТРАТЕШКО, РЕГИОНАЛНО И ЛОКАЛНО ПЛАНИРАЊЕ

Интеграција заштите предеоне и биолошке разноврсности у изради регулативе, програма, просторних и урбанистичких планова, у процедури процене утицаја на животну средину и сл.

Учешће у изради планова озелењавања ради очувања и заштите биодиверзитета, квалитета ваздуха, воде и земљишта, ограничавања процеса водне и еолске ерозије.

Учешће у изради планова/програма очувања биодиверзитета аграрних система, традиционалних пољопривредних система, коришћења државног пољопривредног земљишта и добре пољопривредне праксе.

Унапређење мера за развој одрживих видова туризма у плановима управљања заштићеним подручјима и друге активности усмерене на примену принципа одрживог развоја.

Израда програма едукације и учешће у примени добре праксе одрживих видова коришћења простора.

ЗАШТИТА И КОРИШЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА

Унапређење и ажурирање базе података о намени и коришћењу земљишта у зони непосредног и посредног утицаја на заштићена подручја и примена аналитичких техника у њиховој обради.

Унапређење географског информационог система за потребе управљања еколошки значајним подручјима, у правцу размене података са РГЗ-ом, геопортал, општински ГИС који се односи на планску документацију.

Израда програма едукације, са приоритетом на корисницима земљишта, у циљу промовисања заштите предела и њиховог значаја у контексту одрживог развоја.

ЗАШТИТА И КОРИШЋЕЊЕ ВОДА

Употреба доступних података са географског информационог система (ГИС) који представља платформу за размену геореференцираних просторних података између институција са територије АП Војводине, конкретније података о сливним подручјима корисника вода, ради управљања водним режимом на еколошки значајним подручјима. Овоме доприноси и информација да је Завод активно учествовао у току израде и достави података за потребе План управљања водама на територији Републике Србије 2021-2027, чиме се очекује интензивнија сарадња у овој области.

Учешће у развоју праћења водног режима у обухвату сливних површина заштићених подручја, ради предлагања и спровођења мера заштите и постизања доброг еколошког статуса вода.

Израда едукативних садржаја и учешће у примени принципа заштите природе у области интегралног управљања водама.

Учешће у пројектима везаним за одбрану од поплава у циљу укључивања делова заштићених подручја као привремених ретензија вода.

Иницијација и учешће у ревизији старих планова и пројеката из области водопривреде у циљу усаглашавања са потребама заштите природе.

ЕНЕРГЕТСКИ РЕСУРСИ И ОЧУВАЊЕ БИОДИВЕРЗИТЕТА

Учешће у активностима везаним за обновљиве изворе енергије, односно одрживог коришћења енергије ветра, соларне енергије, биомасе и хидроенергије.

Развој едукативних садржаја у вези одрживог коришћења биомасе за енергетске потребе, у складу са потребама очувања биодиверзитета.

ПОСЕБНЕ АКТИВНОСТИ

Примена методологије за процену угрожености подручја у зони непосредног и посредног утицаја на осетљива подручја. Учешће у радној групи за израду Уредбе о оцени прихватљивости за еколошку мрежу.

IV САРАДЊА СА СТРУЧНИМ И НАУЧНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ

У остваривању ове области свога деловања, Завод ће у 2025. години тежити испуњењу:

Мисије: Ефикасна заштита природе у прекограничном контексту и контексту националног коришћења међународних искустава, у складу са законодавством РС, међународним конвенцијама и правним тековинама ЕУ.

Визије: Очувана природа, обезбеђено несметано одвијање природних процеса, спречено нестајање биљних и животињских врста и успостављен повољни ниво суживота људи и природе на подручју Војводине, те лидерска позиција у међународној сарадњи у заштити природе у АПВ.

Главног циља: Учешће Завода у формирању партнерстава и пријава пројектних предлога у складу са динамиком отварања позива за подношење пројектних пријава на исте.

Претпоставке за реализацију пројектних активности у овом програму су људски и финансијски капацитети.

У погледу финансијских капацитета, за реализацију међународне сарадње и међународних пројеката потребно је сагледати следеће аспекте:

- удео Завода у суфинансирању пројеката (обезбедити обавезни део учешћа Завода у пројектном буџету у складу са потписаним уговором у циљу реализације пројектних активности, обавезан код већине пројеката);
- механизме предфинансирања оних пројеката код којих се пројектна средства не уплаћују авансно;
- кохерентно финансијско-административно управљање међународним пројектима.

На основу искуства из претходног програмског периода, у реализацији пројектних активности у 2025. години, неопходна је тесна сарадња са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине и Покрајинским секретаријатом за финансије.

МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ

Табела 15. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатори активности	Носиоци посла
Број уговорених међународних пројеката	Сарадници унутрашњих организационих јединица: - Одељење за стручне послове и пројектне активности - Остали сарадници у зависности од врсте пројекта
Број пројеката у којима је Завод корисник	
Број пројеката у којима је Завод придружени стратешки партнер	

УГОВОРЕНИ ПРОЈЕКТИ

- 1) Програм: HORIZON-MISS-2022-OCEAN-01
Назив предложеног пројекта: **Restoration of wetland complexes as life supporting systems in the Danube Basin - Restore4Life**
Водећи партнер: Универзитет у Букурешту
Статус ПЗЗП: пројектни партнер
Циљ предложеног пројекта Restore4Life је приказ вишеструке социо-економске користи коју генерише холистички и трансдисциплинарни приступ за обнову слатководних и приобалних мочвара у сливу Дунава, што ће допринети новој плаво-зеленој инфраструктури која подржава регионалну отпорност и ублажавање утицаја климатских промена. Коришћењем 4 демонстрациона места и 6 локација за мониторинг на подручју слива реке Дунав показаће се да ће повећање пружања кључних екосистемских услуга (као што су задржавање воде и загађивача, везивање угљеника и туристичке могућности, као и побољшана отпорност станишта зависних од воде) довести до вишеструких друштвено- економских синергија које такође пружају могућности за одрживо пословање и инвестиције.
Статус пројекта: Пројекат је одобрен, потписани су *Grant agreement* и *Consortium agreement*, пројекат је започео 14.08.2023. – 14.08.2027. године.

- 2) Програм: INTERREG IPA Croatia - Serbia 2021 – 2027
Назив пројекта: **Pioneering ecosystem-based microplastics contamination reduction and climate change resilience in cross-border region**
Водећи партнер: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek
Партнери из Србије: Покрајински завод за заштиту природе и Универзитет Educons
Циљ предложеног пројекта: општи циљ пројекта је да успостави систем за препознавање проблема са пластиком и микропластиком у екосистемима те да се тако допринесе адаптацији на климатске промене. Током реализације пројекта биће сачињена Стратегија за управљање пластиком и микропластиком, успостављене контролне тачке за праћење контаминације микропластиком и основаће се „Центар за микропластику“.
Циљ је успостављање одрживих пракси, смањење нивоа загађења, повећана свест међу заинтересованим странама и спровођење политика за ефикасно прилагођавање климатским променама.
Трајање пројекта: од 15.06.2024. године до 14.12.2026. године.
Статус пројекта: Реализација пројекта је у току.
Укупна додељена сума износи 919.365,56 евра.

ПРОЈЕКТИ КОЈЕ ЗАВОД ПРАТИ И ПОДРЖАВА КАО ЗАИНТЕРЕСОВАНА СТРАНА

- 1) Назив пројекта: **Preparing FIAWay 2 Works in the Rhine-Danube Corridor**“ Државе у оквиру којих се реализује партнерство: Србија и Хрватска.
Финансијер: Европска унија
Водећи корисник: Министарство грађевине, саобраћаја и инфраструктуре, Дирекција за водне путеве „Пловпут“.
Статус Покрајинског завода за заштиту природе: запослени Завода су чланови Форума заинтересованих страна у оквиру реализације пројекта.

ПРОЈЕКТИ КОЈЕ ЗАВОД РЕАЛИЗУЈЕ У ОКВИРУ УГОВОРЕНИХ ОБАВЕЗА НА ПРИНЦИПУ СТРУЧНЕ УСЛУГЕ

- 1) Назив пројекта: **Danube Wild Island Habitat Corridor (LIFE WILDIsland)**
Назив буџетског програма: LIFE Programme
Финансијер: ЈП „Војводинашуме“, Петроварадин
Период реализације: октобар 2022 – јун 2027. године
Циљ пројекта: Пројектом је планирана спонтана обнова природне вегетације на острвима PC084 и PC085, која се налазе између реке Дунав и Мишвалдског Дунавца у СРП „Горње Подунавље“. Обнова ће се реализовати измуљењем бочних канала, који спајају Дунав и Мишвалдски Дунавац и тиме изолују острва.
Покрајински завод за заштиту природе врши мониторинг и анализу биодиверзитета пре и након извршених радова са предлогом мера на управљању тим стаништима.

ПРИЈАВЉЕНИ ПРЕДЛОЗИ ПРОЈЕКТАТА

- 1) Назив пројекта: **EU for Green Agenda in Serbia: Protecting and investing in biodiversity and water for enhanced climate resilience**
Државе у оквиру којих се реализује партнерство: Србија
Финансијер: Шведска агенција за међународни развој
Имплементирајући партнер: UNDP Country Office Serbia
Током августа, септембра и октобра 2023. године Завод је учествовао у концепирању пројекта. Завршни предлог пројекта предат је потенцијалном финансијеру на одлучивање.
Статус Завода: корисник пројекта.

2) Програм: **INTERREG IPA Romania-Serbia 2021 - 2027**

Назив предложеног пројекта: **Green Grass Of Home**

Водећи партнер: Покрајински завод за заштиту природе

Циљ предложеног пројекта: Пројекат Зелена трава дома је иницијатива за очување која има за циљ побољшање економске и еколошке одрживости руралних заједница. Трајне ливаде играју кључну улогу у економији руралних подручја и ако се правилно користе, могу послужити као ефикасан начин заштите природе и промовисања биодиверзитета. Међутим, неправилне праксе управљања, посебно кроз испашу, довеле су до деградације земљишта, смањене биљне производње и смањења међуспецифичног биодиверзитета, што је све имало негативан утицај на одрживост пољопривредних активности.

Пројекат се фокусира на решавање ових питања стварањем услова за успешно очување природе и зелене инфраструктуре. Његов општи циљ је да повећа здравље земљишта травњака, смањи хемијско загађење и стимулише и одржи биодиверзитет земљишта. Ово ће осигурати да ови вредни екосистеми могу да наставе да подржавају одрживе пољопривредне активности, промовишу ниво и квалитет биљне производње и унапреде биодиверзитет у региону. Предлог пројекта је израђен у сарадњи са националним парковима у Румунији

Статус пројекта: предлог пројекта је поднет програмском секретаријату у прописаном року (закључно са 01.03.2023. године) и пројектни предлог се квалификовао за другу фазу оцењивања пројекта.

У оквиру позива за достављање предлога пројекта Interreg – IPA Програма прекограничне сарадње Румунија-Србија, Завод је предао предлог пројекта који је израђен у сарадњи са националним парковима на простору Баната у Румунији ("Parcul National Cheile Nerei - Beusnita", "Parcul Național Semenic-Cheile Carașului").

Осим наведених категорија пројекта, Завод ће, у складу са динамиком објава појединих позива, учествовати у формирању нових партнерстава и пројектних предлога, у складу са дефинисаним приоритетима.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Табела 16. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатори активности	Носиоци посла
Број међународних организација са којима је остварена сарадња	Сарадници унутрашњих организационих јединица: <ul style="list-style-type: none"> - Одељење за стручне послове и пројектне активности - Остали сарадници у зависности од врсте пројекта
Број активности на спровођењу међународних конвенција и програма	

Сарадња са Међународном унијом за заштиту природе (IUCN)

Током 2025. године Завод ће са Канцеларијом за источну Европу и централну Азију међународна канцеларија за заштиту природе (IUCN ECARO) са седиштем у Београду, појачати сарадњу у капацитетима ван обавеза чланства, 2025. године интензивираће се активности пројеката које ова организација заједно са партнерима спроводи - петогодишњи пројекат „Заједно за животну средину“ чији је основни циљ унапређење заштите животне средине и биодиверзитета у Србији. Пројекат је у великој мери усмерен на заштиту биодиверзитета, развој капацитета управљача и финансирање заштићених подручја, а окупљени партнери пружиће допринос кроз своје капацитете, као и међународна искуства. Партнери на пројекту су Београдска отворена школа као носилац пројекта, Млади истраживачи Србије, Међународна унија за заштиту природе, The Nature Conservancy, Америчка привредна комора у Србији и ЕЕСА. Пројекат је подржало Министарство заштите животне средине. Главне активности у оквиру пројекта ће бити: анализа система заштите природе у Србији и потреба управљача за развојем капацитета, као и заједничка израда препорука за унапређење стања; заговарање код надлежних институција за унапређење система финансирања заштићених подручја; спровођење програма обука прилагођених потребама управљача заштићених подручја; реализација програма међународне размене знања и пренос добрих пракси; подршка управљачима заштићених подручја у оснивању и координацији савета корисника; финансијска подршка управљачима заштићених подручја за рад са локалним заједницама и унапређење транспарентности; финансијска подршка малим и микро-предузећима која се налазе у и околини заштићених подручја за развој пословних модела који су у складу са заштитом природе. Завод је препознат као један од кључних корисника у пројекту.

Сарадња са Светским фондом за природу (WWF)

Активности Светског фонда за природу у Србији покрива канцеларија „WWF Adria“. Сарадња са Светским фондом за природу одвијаће се пре свега на пословима промоције и заштите Резервата биосфере „Бачко Подунавље“ и Прекограничног резервата биосфере „Мура-Драва-Дунав“ у пет држава.

Интензивна сарадња ће се одвијати са организацијом WWF Аустрија која је водећи партнер пројекта LIFE RESTORE FOR MDD у оквиру кога су планиране обимне ревитализације влажних станишта на подручју Резервата биосфере „Бачко Подунавље“.

Програм Унеско „Човек и биосфера“ (МАВ)

Резерват биосфере „Мура-Драва-Дунав у пет држава“ проглашен је одлуком Унеска 15.9.2021. године. Предлагач номинације из РС је Министарство заштите животне средине, а номинација је израђена уз подршку и помоћ Националне комисије Републике Србије за сарадњу са УНЕСКО, Националног МАВ комитета и Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине. Завод ће у 2025. години узети учешћа у реализацији активности у координацији са Министарством заштите животне средине, Националном комисијом за сарадњу са Унеском и Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине, настављајући праксу коришћења могућности умрежавања учествовањем на радионицама које организује Унеско.

Прекогранични резерват биосфере “Мура-Драва-Дунав у пет држава”

Завод ће током 2025. године, заједно са Министарством заштите животне средине, бити домаћин председавања Надзорном телу „Прекограничног резервата биосфере „Мура-Драва-Дунав“ у пет држава.

Резерват биосфере “Бачко Подунавље”

Табела 17. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатор активности	Носиоци посла
Број реализованих активности у Резервату биосфере „Бачко Подунавље“	Сарадници унутрашњих организационих јединица: <ul style="list-style-type: none"> - Одељење за стручне послове и пројектне активности - Остали сарадници у зависности од пројекта

Мисија и визија: Приликом уписа Резервата биосфере “Бачко Подунавље” (у даљем тексту: РББП) на Светску листу резервата биосфере 2017. године, Завод се као координатор обавезао да ће радити на имплементацији свих његових функција и да ће помоћи да локалне заједнице искористе РББП као шансу за одживи развој.

Кључна мисија Завода је да кроз своју основу делатност, сарадњу са управљачима заштићених подручја у РББП, удружењима грађана и јединицама локалне самоуправе, развије пројекте на свим нивоима и подигне препознатљивост и видљивост РББП и стави његове функције и потенцијал, кроз одрживе активности, свима на располагање.

Визија за имплементацију три функције РББП:

- валоризација и заштита природних вредности, посебно биодиверзитета; интеграција функцију заштите у развојне програме; развој интегралног управљања водама;
- одрживи развој кроз развијање руралног туризма, брендирање производа, повећање животног стандарда локалних заједница, спровођење пројеката и обезбеђивање финансија за реализацију иновативних решења;
- логистичка подршка кроз едукацију, радионице, промоцију, организовање мреже едукативних центара; прекогранично и локално секторско умрежавање; стварање јединствене базе података; размену знања и искустава међу сеоским срединама.

Активности у резервату биосфере „Бачко Подунавље“

Током 2025. године Завод ће у РПБП реализовати пре свега активности у оквиру имплементације међународних пројеката и истраживања биодиверзитета.

Повећање видљивости и нивоа информисаности

Повећање видљивости РББП на локалном, националном и међународном нивоу један је од важних циљева његовог функционисања, јер без добре видљивости његов потенцијал ће остати неискоришћен.

Истицање значаја и подизање капацитета функције заштите

Резерват се заснива на функцији заштите, која обухвата очување генетских ресурса, врста, екосистема и предела; функцији развоја, која се односи на омогућавање одрживог економског и друштвеног развоја и функцију подршке, која обухвата демонстрационе пројекте, обуку и образовање из области животне средине, те истраживања која су повезана са локалним, националним и глобалним питањима заштите и одрживог развоја. Свака од поменутих функција је значајна карика која чини нераскидиви ланац одрживог функционисања Резервата. Из тог разлога је неопходно континуирано истицати и подизати капацитете све три функције Резервата у циљу постизања њиховог максималног ефекта.

Укључивање шире локалне заједнице у функционисање и управљање

Координациони савет РББП основан је 24. 01. 2018. године, ради укључивања заинтересованих страна у планирање и управљање. Представља извршно тело које је одговорно за целокупно планирање и управљање. Чланство обухвата председавајућег и 17 представника главних заинтересованих страна испред цивилног сектора, јединица локалних самоуправа, заштићених подручја, академске заједнице и приватног сектора. Почетни задаци Координационог савета су били да: а) развије дугорочну визију за РББП која је заједничка за већину заинтересованих страна; б) преиспита постојећи план управљања СРП „Горње Подунавље“ у циљу додавања дела који се бави Резерватом биосфере. Од проглашења РББП 2017. године, формиран је форум заинтересованих страна општине Бачка Паланка и Парка природе „Тиквара“. Неопходно је да се у 2025. години одржи једна седница Савета.

Прилагођавање постојећих планова управљања заштићених подручја

Израдом средњорочног програма управљања за РББП уочена је потреба прилагођавања постојећих планова управљања заштићеним подручјима, како би се створила снажнија и боље функционална мрежа заштићених подручја. Прилагођавање је потребно урадити приликом њихове ревизије или нове израде, како би се остварио бољи проток информација између управљача заштићених подручја, што би као резултат имало синергију и успешнију имплементацију све три функције РББП.

Културни предео Бача

Покрајински завод за заштиту споменика културе је крајем јануара 2023. године предао номинацију културног предела Бача са окружењем на UNESCO листу Светске природне и културне баштине. Планирана је даља сарадња два Завода у оквиру заједничких активности на истраживању, конзервацији и популаризацији Парка природе „Доња Мостонга“, а спрам могућности у смислу финансијских ресурса и капацитета стручњака за одређене области.

Сарадња са организацијом EURONATUR

Дугогодишња сарадња Завода са организацијом „EURONATUR“, са седиштем у Немачкој, наставиће се и током 2025. године кроз:

- Активности у оквиру Мреже заштићених подручја у сливу реке Саве - SAVAPARKS NETWORK, чији је Завод члан;
- Учешће у припреми и реализацији заједничких пројеката са EURONATUR и у оквиру SAVAPARKS NETWORK;
- Размену искустава и информација.

Сарадња са Републичким заводом за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске

У 2025. години наставиће се вишегодишња сарадња са Републичким заводом за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске са седиштем у Бања Луци. Основа сарадње су писмене иницијативе Републичког завода из Републике Српске из 2018 и 2020. године, везане за стручну помоћ у истраживању и заштити фауне птица Националног парка „Козара“ и Заштићеног станишта „Громижељ“, у функцији успешнијег праћења стања природних вредности и планирања/предузимања одговарајућих мера очувања станишта и врста. Планирано је неколико посета тим заштићеним подручјима у Републици Српској, уз тесну сарадњу са Републичким заводом из Бања Луке, као и посета подручју Подриња, које има велики утицај на Посавину и вредна заштићена подручја у том делу АПВ. Планира се помоћ на унапређењу заштите заштићених подручја „Громижељ“ код Бијељине и „Тишина“ код Шамца. Размотриће се могућност учешћа у заједничким пројектима, посебно везаним за успостављање еколошке мреже на подручју Републике Српске. Организоваће се и учешће на годишњим скуповима управљача заштићених подручја Републике Српске, као и посете другим заштићеним подручјима.

СПРОВОЂЕЊЕ МЕЂУНАРОДНИХ КОНВЕНЦИЈА И ПРОГРАМА

Активности на спровођењу конвенције о заштити влажних станишта (Рамсарска конвенција)

Завод ће активно учествовати у испуњавању нових РИС докумената (Ramsar Site Information Sheet), везаних за поједина Рамсарска подручја на територији АПВ, у сарадњи са надлежним Министарством. У фокусу ће бити подручја која су проглашена по тој конвенцији у другој половини 20. века (Обедска бара, Лудашко језеро и Стари Бегеј-Царска бара). Учествоваће у организацији обележавања међународног дана Рамсарске конвенције, 2. фебруара, у сарадњи са бројним партнерима. Такође Завод ће организовати промоције и активности на јачању свести јавности, везано за вредности влажних подручја и неопходности њиховог очувања кроз сарадњу са бројним организацијама, институцијама и појединцима.

Активности на спровођењу међународне конвенције о заштити европске дивље флоре и фауне и природних станишта (Бернска конвенција)

Завод је у претходном периоду био ангажован од стране Министарства заштите животне средине у активностима на спречавању илегалног убијања птица, нарочито тровања, у вези са чиме су развијене бројне препоруке, стратегије, партнерства и синергије на међународном нивоу. У 2025. години тај рад ће бити настављен, посебно имајући у виду пажњу секретаријата Бернске конвенције усмерену на органе и организације у Србији у вези реаговања у случајевима тровања дивљих птица. Представник Завода је ангажован као члан Надзорног одбора пројекта BalkanDetoxLIFE (LIFE19 GIE/NL/001016) чија је главна тема наставак борбе против илегалног убијања животиња.

Активности на спровођењу конвенције о заштити миграторних врста дивљих животиња (Бонска конвенција)

Завод је учествовао у активностима које се тичу приступања Меморандуму о разумевању за заштиту и управљање средњеевропске популације велике дропље (*Otis tarda*), будући да је РС приступила овом Меморандуму у оквиру Бонске конвенције. У 2025. години потребно је интензивирати активности унутар овог Меморандума, а у координацији са надлежним Министарством и управљачем СРП „Пашњаци велике дропље“, у циљу успешније заштите јединки велике дропље и њихових станишта значајних за репродукцију и исхрану. Посебан акценат ће бити стављен на унапређењу управљања подигнутом заштитном оградом за велику дропљу и стаништима унутар и око ње, као и на редукцији предатора велике дропље у заштићеном подручју.

Активности на спровођењу међународне конвенције о трговини заштићеним врстама (Cites конвенција)

Завод је редовно учествовао у експертским радионицама организованим у склопу спровођења CITES конвенције у претходном програмском раздобљу. Очекује се наставак сарадње са овом канцеларијом у 2025. години, као у смислу поступања у случајевима

спровођења CITES конвенције на националном нивоу, тако и у смислу сарадње на међународном нивоу са циљем боље опремљености, повећаног знања и адекватног реаговања у случајевима кршења конвенције и релевантне домаће легислативе.

Активности на спровођењу конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архуска конвенција)

Архуска конвенција је усвојена 25.06.1998. године, на IV Конференцији „Животна средина за Европу“ у граду Архусу (Данска). Народна скупштина Републике Србије усвојила је Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (ратификована Архуска конвенција) 12.05.2009. године („Сл. Гласник РС – Међународни уговори“, бр. 38/09). Одредбама члана 74. Устава Републике Србије („Сл. Гласник РС“, бр. 98/06), дефинисано је да свако има право на здраву животну средину и на благовремено и потпуно обавештавање о њеном стању, да је свако, а посебно Република Србија и аутономна покрајина, одговоран за заштиту животне средине, као и то да је свако дужан да чува и побољшава животну средину.

Као међународни инструмент заштите животне средине ова конвенција садржи три групе правила која се односе на: право грађана на доступност информација; право грађана да учествују у доношењу одлука о животној средини; права на правну заштиту случају када су претходна два права повређена.

У свом раду Завод активно примењује начела и принципе дефинисане Конвенцијом.

Спровођење правних тековина европске уније у области животне средине и сарадња у оквиру преговарачког поглавља 27

Представници Завода ће узети активно учешће у радним групама на националном нивоу везаним за преговарачко поглавље 27.

Међународна сарадња на програмима међународно значајних подручја (IBA, IPA и РВА)

Након издавања националне монографије о значајним подручјима за птице у Србији (2009), наставак сарадње са партнерством BirdLife International, током 2025. године ићи ће у правцу примене нове (четврте) фазе мреже IBA подручја у Србији, која је озваничена од стране BirdLife International у октобру 2020. године. У односу на IPA и РВА подручја на територији АПВ, радиће се на њиховом очувању, уз одговарајући мониторинг, уз евентуално покретање поступка ревизију њихових граница.

САРАДЊА СА ИНСТИТУЦИЈАМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА И АСОЦИЈАЦИЈАМА У СРБИЈИ

Завод ће током 2025. године наставити сарадњу са бројним државним институцијама, пре свега са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине и Заводом за урбанизам Војводине, као и са Заводом за заштиту природе Србије, Министарством заштите животне средине, Градском управом за заштиту животне средине Града Новог Сада и са другим локалним самоуправама на територији АПВ.

Наставиће се сарадња са стручним и научним институцијама, удружењима цивилног сектора која се баве животном средином, као и другим заинтересованим субјектима.

Посебно ће се обратити пажња унапређењу сарадње са управљачима заштићених подручја на територији АПВ, нарочито онима који управљају подручјима од посебног националног и међународног значаја. Управљачима ће се помагати у реализацији активности и пројеката на очувању и унапређењу природних вредности.

Табела 18. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатор активности	Носиоци посла
Број институција, организација и асоцијација са којима је остварена сарадња	Сарадници свих унутрашњих организационих јединица Завода

Осим горе поменутих, посебно се у наставку наглашава сарадња са следећим партнерима:

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Покрајински завод за заштиту природе и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управа за пољопривредно земљиште наставиће сарадњу и у 2025. години на основу споразума из 2021. године. Радиће се на унапређењу дигиталних апликација од значаја за уређење, заштиту и коришћење пољопривредног земљишта у државној својини, а посебно за спровођење поступка давања у закуп и на коришћење пољопривредног земљишта у државној својини и за успостављање режима заштите на заштићеним подручјима.

Споразумом о сарадњи (број 04028-2049 од 07.07.2021. године) између Завода и Управе за пољопривредно земљиште дефинисан је оквир који омогућује савремен начин размене података и доприноси остваривању циљева у заштити природе и од значаја за уређење, заштиту и коришћење пољопривредног земљишта у државној својини, а посебно за спровођење поступка давања у закуп и на коришћење пољопривредног земљишта у државној својини.

Покрајински завод за заштиту споменика културе

Покрајински завод за заштиту споменика културе координира активности везане за уписивање културног предела Бача са окружењем на UNESCO Листу Светске природне и културне баштине. Ангажовани су Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и

односе са верским заједницама, Покрајински завод за заштиту споменика културе и Завод учествују у процесу номинације "Културни предео Бача" кроз процесе истраживања, мере заштите и популаризацију културног предела.

Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду

На основу заједнички утврђених интереса Завода и Пољопривредног факултета Универзитета у Новом Саду - Департмана за уређење вода, наставиће се сарадња у 2025. години, која подразумева размену искустава на пољу научних и стручних информација и литературе, рад на пројектима везаним за заштиту и очување природних добара и природе, учешће на научним и стручним скуповима, као и друге активности од заједничког интереса.

Природно-математички факултет Универзитета у Крагујевцу

Покрајински завод за заштиту природе и Природно-математички факултет, Универзитета у Крагујевцу, наставиће сарадњу у смислу размене искустава на пољу научних и стручних информација и литературе, рад на пројектима везаним за заштиту и очување природних добара и природе, учешће на научним и стручним скуповима, као и друге активности од заједничког интереса.

Институт за проучавање лековитог биља „др Јосиф Панчић“

Сврха је развијање сарадње у области заштите и одржања генофонда угрожених лековитих и ароматичних биљних (ЛАБ) врста са стаништем на подручју Војводине, која је од заједничког интереса за Институт и Завод.

Развој и спровођење активности реализоваће се договорно и по могућству заједничким учешћем Института и Завода, на следеће начине: учешћем у активностима на научно-истраживачкој и стручној проблематици заштите угрожених ЛАБ врста; учешћем у обради и публикавању резултата заједничких истраживања; учешћем у организацији заједничких научних и стручних манифестација из дате области; учешћем у припреми и у раду на пројектима из дате области.

Универзитет у Новом Саду, академија уметности

Сарадња између Покрајинског завода и Академије уметности у Новом Саду усмерна је на област образовања и стручног усавршавања конзерватора. Сарадња ће се одвијати кроз подршку у реализацији практичног дела наставе, као и реализацији стручне праксе студената и стручну подршку у изради мастер радова који као тему имају предмете који се могу повезати са активностима Покрајинског завода за заштиту природе.

Универзитет „Educons“, у Новом Саду

Систематско и дугорочно заједничко организовање различитих облика едукације и научно стручних истраживања у циљу креирања оквира за програме редовног студирања и доживотно образовање у јавном сектору, перманентно усавршавање универзитетских

студијских програма за потребе пословне праксе као и спровођење студентске праксе у јавном сектору.

Електромрежа Србије (ЕМС)

У складу са заједничким активностима оствареним у претходној деценији, Завод планира наставак стратешке сарадње са ЕМС, пре свега кроз реализацију Споразума о сарадњи којим се омогућава постављање нових металних (алуминијумских) кутија за гнежђење степског сокола (*Falco cherrug*) на високонапонске далеководе тима „јела „ и „портал“, на подручју АПВ. Други важан сегмент сарадње је одржавање и санирање раније постављених 100 дрвених платформи за гнежђење степског сокола, као и 40 алуминијумских кутија, пре свега кроз њихово додатно учвршћивање на стубовима далековода уколико је потребно и кроз постављање прикладне подлоге – итисона и досипање шљунка на дно кутије. У 2025. години потребно је обилазити сва вештачки постављена гнезда на далеководима и пратити заузетост од стране степског сокола и успешност репродукције, што је дефинисано у овом програму у поглављу везаном за мониторинг. Резултати ће се користити за вредновање ефикасности предузетих мера активне заштите, као и за издавање решења о условима заштите природе за подизање нових ветропаркова, соларних паркова, реконструкцију и одржавање далековода, као и за друге намене. Током реализације активности пратиће се стање и других значајних врста које користе далеководе (соко ластавичар *Falco subbuteo*, ветрушка *Falco tinnunculus*, мишар *Buteo buteo* и гавран *Corvus corax*).

ЈВП „Воде Војводине“

Према потписаном споразуму из 2021. године, ЈВП „Воде Војводине“ и Завод ће остварити сарадњу кроз размену података у циљу ефикаснијег обављања послова из делатности Споразумних страна, а посебно за спровођење радова и активности на управљању водама усклађених са мерама очувања природних вредности посебно заштићених подручја и еколошке мреже, сарадњу на националном и међународном нивоу, као и на ефикаснијем управљању водама и одржавању и управљању водним објектима са циљем очувања биолошке разноврсности.

Покрет Горана Сремске Митровице

Покрајински завод за заштиту природе на основу споразума из 2021. године је успоставио сарадњу са Покретом горана Сремске Митровице на пољу унапређења мониторинга биодиверзитета у заштићеним природним подручјима, коришћењем развијеног система за мониторинг – Водича за мониторинг биодиверзитета. Завод ће у будућем периоду управљачима заштићених природних добара на подручју Војводине препоручивати коришћење Водича за основни мониторинг биодиверзитета.

Научни институт за ветеринарство „Нови Сад“

Према потписаном споразуму успоставља се сарадња између Споразумних страна у циљу реализације заједничких активности на пољу заштите и добробити строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго

заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл.гласник РС“ бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016). Приоритет се ставља на активности везане за испитивање узрока угинућа строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња као и превенције болести код дивљих животиња у смислу редовних надзора над заразним болестима.

Ветеринарска амбуланта „ЕЗОП“

Покрајински завод за заштиту природе и ВА „Езоп“ наставиће сарадњу у 2025. години у циљу реализације заједничких активности на пољу заштите и добробити строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња, са акцентом на хитне интервенције у смислу санирања повреда и лечења, дијагностике и хируршких интервенција.

Зоо врт Палић

Наставак континуиране сарадње на збрињавању живих јединки строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња, којима је неопходна одговарајућ лечење, нега и надзор.

Факултет ветеринарске медицине - Београд

Наставиће се сарадња на анализи лешева строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња, ради утврђивања узрока угинућа, што је од посебног значаја за даље поступање у поступку откривања прекршилаца.

Удружења цивилног сектора у области заштите природе

Завод ће дати подршку и учествовати у програмима и активностима еколошких и студентских удружења, као што су: Друштво за заштиту и проучавање птица Србије, Покрет горана Војводине, ГИД „Бранислав Букуров“, Млади истраживачи Србије, Волонтерски Сервис Србије, Новосадски културни центар, „ГЕА“ из Вршца, Еколошко удружење „Arkus“ из Бачке Тополе, Удружење љубитеља природе „Riparia“ из Суботице, Удружења грађана „Зелени поглед“ из Купинова, Удружење грађана „Подунав“, као и других организација које се баве заштитом природе.

Институт за одрживи развој и заштиту животне средине Зелени круг

Сарадња се заснива на доступношћу медијског простора, када за то постоји потреба за промоцију еколошких активности и пројеката покрајинског завода за заштиту природе – објава текстова у штампаном издању новина „Еколист“.

Црвени крст Србије – Црвени крст Војводине

Сарадња се заснива на заједничком учешћу у припреми едукативног материјала и организовању радионица и семинара за општу популацију, а нарочито за младе, у циљу подизања нивоа еколошке свести грађана као вид превенције од угрожавања животне средине.

Фондација „Дринка Радовановић“

Завод и Фондација ће радити на развоју сарадње у циљу ширења свести о значају природе и њеног очувања кроз уметничке и васпитно-образовне промотивне активности.

V ОДНОСИ С ЈАВНОШЋУ И ПРОМОТИВНО-ЕДУКАТИВНА ДЕЛАТНОСТ

Активности Завода везане за промотивно-едукативну делатност, током 2025. године биће усмерене ка јачању присуства у јавности, уз развој промотивних и едукативних садржаја у функцији подизања нивоа свести шире јавности о потреби заштите природе и њеног мудрог и одрживог коришћења. Јавност ће бити правовремено и објективно информисана о пословима заштите природе и стању природних вредности у АПВ, уз отворену, активну и двосмерну комуникацију са заинтересованим странама.

Како би се обезбедила подршка заинтересоване јавности за послове Завода на заштити природе, у планирању активности у области промоције и едукације у 2025. години полази се од основних програмских циљева и задатака. Посебна пажња посветиће се изложбеном простору Завода, са сталном поставком.

ПРОМОТИВНА ДЕЛАТНОСТ

Табела 19. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатори активности	Носиоци посла
Број постављених информација о активностима Завода на сајту и друштвеним мрежама	Сарадници унутрашњих организационих јединица: <ul style="list-style-type: none"> - Одељење за правне и опште послове - сарадници других одељења у зависности од врсте активности
Број наступа у медијима	
Број обележених значајних датума у области заштите природе и животне средине	
Број снимљених кратких документарних филмова о активностима Завода	
Број учешћа на сајамским и другим манифестацијама	

Завод ће организовати или учествовати у реализацији различитих манифестација и акција, промоција, изложби, предавања и других врста активности, којима се промовишу вредности природне баштине и неопходност очувања природе. У том циљу Завод ће радити на јачању партнерске сарадње са заинтересованим странама.

Завод ће организовати јавне презентације студија заштите подручја, публикација, филмске продукције, штампаних и електронских издања. Учествоваће у организацији и реализацији различитих манифестација. Промовисаће активности на збрињавању строго заштићених и заштићених јединки дивљих животиња, као и резултате пројеката и других активности Завода који се тичу заштите биолошке разноврсности и геонаслеђа. Јавне презентације ће се организовати у просторијама Завода, у јединицама локалних самоуправа и код управљача заштићених подручја.

Завод ће радити на даљем развијању презентације својих промотивних активности на интернету. У 2025. години вршиће се ажурирање и осавремењивање интернет странице Завода и обезбедити континуирано присуство на друштвеним мрежама.

Припрема штампаних издања завода и промоција

У току 2025. године Завод планира да припреми и изда следећа штампана издања:

- Књига „Степски соко“;
- „Заштићени паркови Србије“ у коиздаваштву са Заводом за заштиту природе Србије;
- Брошура/књига о хербару Покрајинског завода за заштиту природе.

Обележавање значајних датума из области заштите природе и животне средине

Завод ће током 2025. године учествовати у обележавању значајних датума из области заштите природе и животне средине, као и из других сродних области. Обележавање тих датума Завод ће реализовати одржавањем презентација, промоција, образовних и едукативних скупова, самостално или у сарадњи са другим заинтересованим странама. Акцентат ће бити стављен на обележавању следећих значајних датума:

- 2. фебруар: Дан влажних подручја (Рамсарски дан);
- 3. март: Дан дивљих врста;
- 1. април: Дан Покрајинског завода за заштиту природе;
- 11. април: Дан заштите природе;
- 22. април: Дан планете Земље; ;
- 22. мај: Дан биодиверзитета;
- 24. мај: Европски дан паркова (заштићених подручја);
- 1. јун: Дан реке Саве;
- 5. јун: Дан заштите животне средине;
- 29. јун: Дан Дунава;
- 14. јул: Дан Европског Амазона (Резерват биосфере „Бачко Подунавље“);
- Дан заштите слепих мишева, последњи викенд у августу
- 18. септембар: Дан геолога;
- Дечја недеља, прва недеља октобра,
- 6. октобар: Дан станишта.

У сарадњи са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине као и управљачима заштићених подручја, локалним самоуправама и цивилним сектором, Завод планира да организује више једнодневних манифестација под називом „Радни дан за природу“, у заштићеним природним добрима АПВ, у циљу унапређења природних вредности, ревитализације угрожених станишта и помоћи ретким врстама. Неки од еколошких датума ће бити обележени радно.

Филмска продукција Завода

Завод ће учествовати у снимању документарних кратких филмова и аудио-видео форми, ради промовисања заштићених природних добара АПВ, радних акција за природу, рада на активној заштити природних станишта и ретких и угрожених врста, као и акција збрињавања строго заштићених и заштићених јединки дивљих животиња. Посебна пажња у току 2025. године биће посвећена снимању документарног филма о СРП „Тителски брег“ и строго заштићеној врсти текуници у Војводини.

Сајамске манифестације

Завод ће у складу са могућностима учествовати на сајамским манифестацијама (пре свега на Новосадском сајму), из области заштите природе и животне средине, у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине и другим партнерима. Такође ће по потреби и могућностима узети учешће и на другим сајмовима, кроз присуство представника Завода на различитим предавањима, промоцијама и сличним догађајима.

Изложбе природњачких фотографија, слика, уметничких предмета и приватних збирки стена, минерала и фосила

Током 2025. године највећа пажња ће бити посвећена реконструкцији и обнови сталне изложбе Завода. Након реконструкције сталне изложбе, организоваће се више изложби природњачких фотографија, аутора из земље и иностранства, као и више уметничких изложби слика, графика или уметничких предмета, аутора чије су теме и материјали из природе. У зависности од брзине реконструкције изложбе планира се традиционална годишња изложба из приватних збирки „Стене, минерали, фосила и накита“, у сарадњи са члановима друштва „ГЕО-ПАН“.. Наставиће се традиционална сарадња са Удружењем учитеља Војводине и Ликовном радионицом ПУ „Радосно детињство“ из Новог Сада.

Друге промотивне манифестације

Завод ће, као и претходних година, учествовати у реализацији програма традиционалних промотивних манифестација као што су „Новосадско пролеће“, „Вршачки природњачки дани“ итд. Посебно треба издвојити Дечију недељу – прва недеља октобра, када се за малишане са територије АПВ и целе Србије, укључујући ПУ „Радосно детињство“ из Новог Сада организује обилазак природњачке збирке и други пригодни садржаји из области заштите природе, укључујући и пројекције еколошких филмова у просторијама Завода.

Ако се заврши реконструкција изложбе, Завод ће наставити да учествује у реализацији највеће националне музејске манифестације „Музеји за 10“, којом се обележавају Национална недеља музеја, Међународни дан музеја и Европска ноћ музеја, приказујући садржаје и организујући активности заштите природе усклађене са основном темом манифестације.

Подршка удружењима грађана

Завод ће подржавати манифестације и програме еколошких и студентских организација. Од посебног је значаја издвојити подршку Младим истраживачима Србије и Волонтерском

сервису Србије при организацији међународних волонтерских радних кампова у заштићеним подручјима Војводине (нпр. вишедеценијски волонтерски радни камп на Обедској бари „Повратак Ибиса“).

Сарадња са медијима

Стручно особље ће у 2025. години наставити да промовише и презентује рад Завода кроз медије. Планирају се наступи у различитим медијима: телевизија, радио, штампани медији, као и на интернет порталима и мрежама. Завод ће најновије вести из делокруга свога рада и заштите природе у АПВ објављивати на својој интернет страници (www.pzzp.rs) и на друштвеним мрежама: Фејсбук, Инстаграм и Твитер, као и на Јутјуб каналу. Полазећи од чињенице да медији имају кључну улогу у формирању јавног мњења, односно става јавности по питању заштите животне средине и природе, Завод ће предузимати активности на развијању конструктивног, сарадничког и активног односа са медијима. Завод ће благовремено прослеђивати информације медијима непосредним учешћем у ТВ и радио емисијама и сарадњом са електронским и писаним медијима.

Завод ће правовремено најављивати промотивне активности и догађаје везане за заштиту природе из свог делокруга рада на интернет страници и друштвеним мрежама. Поред тога, самостално, или у сарадњи са надлежним секретеријатима и министарством, као и другим секторским институцијама или међународним организацијама.

ЕДУКАТИВНА ДЕЛАТНОСТ

Едукативно-образовне активности и програми биће реализовани у складу са постављеним циљевима Завода везаним за заштиту природе, уз унапређивање знања и вештина. Активностима ће бити обухваћене различите групе јавности заинтересоване за учешће у очувању и развоју природе. Образовни програми ће бити комплементарни са другим стручним активностима Завода и у складу са актуелним задацима у заштити природе и реализоваће се у сарадњи са релевантним институцијама и организацијама.

Табела 20. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатори активности	Носиоци посла
Број посетилаца природњачке изложбе у згради Завода	Сарадници унутрашњих организационих јединица: <ul style="list-style-type: none"> - Одељење за правне и опште послове - Одељење за заједничке стручне послове и пројектне активности
Број одржаних тематских изложби	
Број одржаних предавања и презентација	
	И остали сарадници у зависности од пројекта

Природњачка изложба Завода је тренутно у реконструкцији и модернизацији. Након реконструкције Завод ће наставити са својим редовним едукативним активностима и пријемом деце и осталих посетилаца на Природњачку изложбу. Очекује се да ће изложбу, када буде завршена реконструкција, обићи више хиљада посетилаца, деце и омладине из целе Србије

и региона, али и учесника саветовања, семинара, тематских изложби, пројекција филмова, предавања, презентација, које ће бити периодично одржаване у Заводу. Планира се одржавање више тематских изложби са пратећим активностима у изложбеном простору Завода.

Наставиће се са стручном праксом за студенте Универзитета из Новог Сада и Београда. Завод ће наставити да сарађује са више факултета, кроз држање стручних предавања и праксе студентима ПМФ Нови Сад (Департман за биологију и екологију, Департман за географију, туризмологију и хотелијерство), Правног факултета (Правна клиника за заштиту животне средине), Факултета техничких наука - смер Заштита животне средине и Факултета спорта и физичког васпитања Нови Сад.

Програми за управљаче заштићених подручја Војводине

Посебна пажња биће посвећена примерима добре праксе и обуци о начинима управљања заштићеним подручјима. Више стручних сарадника Завода је током последњих година имало прилику да се упозна са начином заштите природе у различитим земљама Европе. Та искуства ће бити пренета управљачима у АПВ. У циљу установљавања стручних кадрова за заштиту и управљање природним добрима, неопходно је подржати програме обуке чувара заштићених подручја.

Програми за представнике локалних самоуправа, кориснике заштићених подручја и локално становништво

У плану су кратки тематски програми за представнике локалних самоуправа које се налазе унутар или по ободима заштићених подручја. Теме едукације ће бити везане за област управљања и мудрог коришћења ресурса заштићених подручја.

ПРИРОДЊАЧКА ИЗЛОЖБА И ЗБИРКА

Табела 21. Индикатори активности и носиоци посла.

Индикатор активности	Носиоци посла
Број приновљених: → експоната → екзиката	Сарадници унутрашњих организационих јединица: - Одељење за заштићена природна добра - Одељење за заједничке стручне послове и пројектне активности И остали сарадници у зависности од пројекта

Сагледавајући важност изложбене поставке у процесу едукације и подизања нивоа свести о означају очувања природе и животне средине према јавности, као и потребе за новим визуелно – технолошким решењима изложбеног простора Завода, Покрајинска влада је у

трећем кварталу 2023. године одобрила додатна, наменска финансијска средства за реконструкцију изложбене поставке Завода у складу са претходно финансираним „Пројектом нове изложбене поставке Покрајинског завода за заштиту природе“. Поступак јавне набавке је спроведен у четвртм кварталу 2023. године.

У 2024. години, започете су активности на уређењу изложбене поставке Завода у складу са „Пројектом нове изложбене поставке Покрајинског завода за заштиту природе“, којим је решено ново визуелно - технолошко обликовање изложбеног простора у складу са савременим принципима музеологије, изложбено-сценског дизајна и технологија. Активности на уређењу изложбене поставке наставиће се и током 2025. године.

Такође, у складу са чланом 28. став 1. Закона о музејској делатности („Службени гласник РС“, бр. 35/2021 и 96/2021) Завод је приступио оснивању музеја у саставу са циљем заштите музејске грађе и нематеријалног културног наслеђа од општег интереса за АПВ.

Током 2025. године предвиђене су следеће активности:

1. Наставак активности на оснивању музеја у саставу:

- Доставити Елаборат о потреби оснивања музеја у саставу Покрајинског завода за заштиту природе Музеју града Новог Сада који је надлежан за издавање сагласности на предлог о оснивању музеја у свом саставу на територији града Новог Сада.
- По добијању сагласности, Завод на основу члана 43. став 1. тачка 8) Закона о музејској делатности („Службени гласник РС“, бр. 35/2021 и 96/2021) упућује Музеју Војводине захтев за давање стручног мишљења на оснивање новог музеја (у прилогу: Елаборат и сагласност Музеја града Новог Сада);
- Музеј Војводине разматра предлог и даје стручно мишљење и заједно са Елаборатом и сагласношћу Музеја града Новог Сада исто упућује Народном музеју Србије, као централној установи културе, на даљу надлежност (члан 40. став 1. тачка 16. Закона о музејској делатности, „Службени гласник РС“, бр. 35/2021 и 96/2021);
- Народни музеј сачињава предлог за оснивање и упућује га Министарству културе;
- Министарство доноси одлуку о оснивању.

2. Запошљавање предвиђеног стручног кадра који је неопходан за функционисање Музеја.

3. Наставак активности на уређењу сталне изложбене поставке.

Тренутна изложбена поставка Покрајинског завода за заштиту природе постављена је 1997. године, након пресељења Завода у постојећу зграду, и уз мање дораде, до сада није значајније мењана. Приликом креирања сталне изложбене поставке ангажован је стручан тим, поставка је била резултат тадашњег времена и схватања улоге изложби у друштву, при чему су техничка и дизајнерска решења била одавно превазиђена. Због свега тога, као и ради остваривања предуслова за трансформацију изложбене поставке у складу са савременим токовима, промена сталне изложбене поставке намеће се као императив и приоритет на листи програмских активности Завода.

Концептом нове поставке Завода, простор је решен тако да се успостави јасан ток кретања посетилаца. Посетиоци, углавном школског узраста, долазе у групама и потребно је обезбедити да се групе крећу организовано и да изложбу сагледају предвиђеним редом.

У простору хола се посетиоци окупљају. То је и место где је презентована лобања мамута, која представља симбол Завода. Из хола посетиоци започињу обилазак изложбе, крећући се кроз

део где је презентован геодиверзитет и геонаслеђе. Простор нове изложбене поставке је формиран затварањем лаганим преградним зидовим између стубова, тако да се посетиоци крећу јасним током, који вијуга између витрина, диорама и експоната, откривајући посетиоцу стално нове визууре и будући радозналост.

Дизајном се желело постићи да има што више простора који приказују неживи и живи свет у контексту природног окружења - формирањем ниша са представама појединих палеосредина и рецентних станишта. Нише - диораме се образују лаганим преградним зидовима и широким стакленим површинама на предњој страни.

Такође, нова изложбена поставка Завода конципирана је тако да буде приступачна различитим групама посетилаца, па и особама са инвалидитетом (особе са оштећењем слуха, корисници колица, особе које не виде или имају оштећен вид и др.). Да би се то остварило на изложбеној поставци биће могућ директан контакт са одабраним експонатима тј. омогућиће се да сви посетиоци, а нарочито особе које не виде или имају оштећен вид, на нов начин, укључивањем чула додира, доживе и спознају геолошку прошлост и разноврсност. На поставци ће бити постављени рачунари са одговарајућим мултимедијалним презентацијама, помоћу којих би се за све посетиоце, а нарочито за особе са инвалидитетом омогућило да на нов начин дођу до информација, како о експонатима на поставци, тако и о природној баштини Војводине.

Осмишљене мултимедијалне презентације је могуће одређеним софтверским решењима (screen reader тј. софтверске апликације која идентификује и тумачи оно што се приказује на екрану) тумачити и гласовно тако да би корисници могли бити слепе и слабовиде особе као и неписмени.

Путем изабраних решења особама са оштећењем слуха омогућио би се приступ новим технологијама помоћу којих би се стицала нова знања, био могућ самостални обилазак изложбене поставке и унапређење квалитета њиховог живота.

Како би изложбена поставка Завода била доступна корисницима колица предвиђено је инсталирање платформе која се подиже помоћу погонског механизма.

Наиме, унутар зграде Завода, између хола и изложбеног простора, постоји рампа за инвалидска колица, чије је коришћење због нагиба рампе отежано. Како је зграда грађена пре доношења Правилник о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама ("Службени гласник РС", бр. 22/2015).

Завод ће наставити рад на чувању и унапређивању природњачких збирки, смештених у наменски изграђеним депоима. Током теренских активности вршиће се прикупљање материјала за попуну природњачких збирки, који ће на прописан начин бити обрађен и заштићен. Процењује се да ће одређени број примерака бити добијен од сарадника на терену (управљачи, шумари, ловци, риболовци, представници удружења грађана и љубитељи природе). Вршиће се преглед појединих збирки ради ревизије таксономског статуса и провере тачности података о музејском примерку. Просторије где су збирке смештене третираће се одговарајућим хемијским препаратима, како би се спречило оштећивање збирки (поступак дезинсекције, дезинфекције и фумигације депоа, лабораторија, радионица и приземних ходника).

VI ПРАТЕЋА ДЕЛАТНОСТ

ПРАВНИ, ПЕРСОНАЛНИ И ОПШТИ ПОСЛОВИ

У оквиру Одељења за правне и опште послове Завода у планском периоду реализоваће се задаци и послови који проистичу из одредаба Закона о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010 - исправка, 14/2016, 95/2018 – други закон и 71/2021), Покрајинске скупштинске одлуке о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе (“Сл. лист АПВ”, бр. 2/2010 и 23/2018), Статута Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ”, бр. 9/2010, 22/2018, 48/2018, 40/2021 и 42/2024) као и других законских и подзаконских аката који регулишу рад установа као што је Завод, односно у складу са прописима о јавним службама.

Значајне активности одвијаће се у поступку имплементације одредаба ратификованих међународних конвенција у акта која доноси Завод.

Сектор ће се непосредно ангажовати на израдама студија заштите (са правног аспекта - управљање и сл.), на изради општих акта и појединачних управних аката из надлежности Завода (мишљења, стручних основа о условима и мерама заштите природе, уговори и споразуми о сарадњи са факултетима, институтима и другим правним и физичким лицима и др.), као и на изради аката у процесу спровођења домаћих и међународних пројеката.

Истовремено обављаће се послови који се односе на персоналне послове, послове везане за радно-правни статус запослених, финансијско- рачуноводствене послове, послове израде правилника и интерних процедура у оквиру финансијског управљања и контроле, рада освих организационих јединица и рада Завода, послове информационог система, едукације, односа са јавношћу – маркетинга, промоције и доступности информација од јавног значаја, као и послове библиотечке делатности, послове безбедности и здравља на раду, противпожарне заштите и канцеларијског пословања.

Припремаће се материјал за седнице Управног и Надзорног одбора Завода и сва акта која доноси Управни одбор и директор, у поступку извршавања својих поверених обавеза.

ФИНАНСИЈСКО - РАЧУНОВОДСТВЕНИ ПОСЛОВИ

У оквиру Одсека за финансијско – рачуноводствене послове обављају се послови везано за финансијско – рачуноводствено пословање Завода и послове јавних набавки, послове учешћа у изради писаних правилника и интерних процедура у оквиру финансијског управљања и контроле као и аката везаних за финансијско – рачуноводствено пословање и друге акте, врше се обрачуни и плаћања према запосленима, другим физичким и правним лицима, припремају се планови, подносе извештаји, као и послови магацинског пословања и обављају други послови из делокруга рада Одсека.

ПЛАН ЈАЧАЊА КАДРОВСКИХ КАПАЦИТЕТА И ПРОГРАМ УСАВРШАВАЊА КАДРОВА

Правилником о систематизацији и организацији послова у Покрајинском заводу за заштиту природе број 01 04 3508 од 01.11.2024. године систематизовано је 26 радних места, од којих је

8 радних места непопуњено, а која су везана за делатност музеја у саставу. Када се створе потребни предуслови биће затражена сагласност за попуну истих. У зависности од потреба, ангажоваће се сарадници на привременим и повременим пословима различитих образовних профила, ради стручне и ефикасне реализације послова из надлежности Завода.

С обзиром на активности везане за процес прикључивања ЕУ и процењене обавезе на идентификацији и каснијем праћењу и очувању мреже NATURA 2000, као и обавезе које процес прикључивања ЕУ успоставља у области финансија и права, потребно је обезбедити стално стручно јачање кадрова. Завод ће тиме лакше испунити наведене обавезе везане за очување и унапређења природне баштине као и за друге аспекте рада Завода.

Учешће Завода у успостављању законске регулативе

На позив надлежних органа, Завод ће учествовати у изради законских и подзаконских аката из области заштите природе кроз именовање сарадника у посебним радним групама и комисијама, обављати све послове везане за статусна питања Завода као и послове везане за извршавање управних овлашћења и реализацију годишњег програма заштите.

Иако, сагласно одредбама цитираног Закона, предлоге аката за стављање под заштиту припремају надлежне службе републичких, покрајинских и органа локалне самоуправе, Завод ће бити непосредно укључен у израду предметних аката, у виду помоћи кроз давање сугестија на мишљења заинтересованих страна и на јавним расправама приликом проглашења заштићених подручја, а најпре, органима локалне самоуправе.

По питању правних и општих послова, пружаће се стручна помоћ управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима у вези са применом одредаба Закона о заштити природе и других подзаконских аката.

У оквиру општих послова водиће се регистар заштићених природних добара на територији АПВ. Послови вођења регистра обухватају вођење базе података у области заштите природе као дела јединственог информационог система као и издавање извода (података) из овог регистра заинтересованим странама у складу са позитивним прописима.

Програми усавршавања кадрова Завода

Запослени у Заводу ће у оквиру неопходног стручног усавршавања, у области професионалног ангажовања, а у складу са могућностима, учествовати на домаћим и међународним научним и стручним скуповима, семинарима, радионицима и обукама, у земљи и иностранству.

ИНТЕГРАЛНИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ И КАРТОГРАФИЈА

Информациони систем

Програмске активности везане за интегрални Информациони систем (иИС) Завода обухватају скуп активности над хардвером, системом на оперативном и апликативном нивоу, комуникационом инфраструктуром, модулима информационог систем (ИС) Завода и GIS

подсистему и електронском комуникацијом. Условљене су, планиране и прилагођене основној делатности Завода, стандардима и правном оквиру из ИКТ области. Оне се планирају и спроводе у циљу очувања постигнутог и унапређења нивоа безбедности информација и система, аутоматизације пословних процеса, дигитализације и систематизације података, те обраде, анализе и међуинституционалне размене истих. Стратегија дигиталног развоја Завода би требало да дефинише главна опредељења развоја ИКТ система Завода, обавезе у погледу поштовања животног циклуса опреме, дигиталних алата и комуникационих канала и ИС-а Завода. Активности за одржавање и развој појединих подсистема и међуинституционалне размене условљене су дефинисаним стратешким правцем и потребама дигиталног развоја Републике Србије.

Већи део програмских активности у Заводу је аутоматизован кроз ИС. Архитектура система је сервер-клијент, модуларни информациони систем (ИС), GIS подсистем, повезани у функционалну целину ИС, са дељеним ресурсима. Системски, безбедносни и процеси ИС, у 2025. години, се реализују путем заштитног зида, комуникационе инфраструктуре, виртуелних сервера, складишних уређаја, стоних и преносних рачунара, периферијске опреме и др. Део опреме је обезбеђен пројектним активностима уз преузете обавезе за које активности се морају употребити. Једна од преузетих обавеза је међуинституционална размена података између Завода и Завода за заштиту природе Србије. Након монтирања, инсталације и подешавања серверских капацитета намењених овом процесу, у току 2024. године је планирана реализација аутоматизоване размене података, а након стварања услова за исто од стране Завода за заштиту природе Србије, те тестирања аутоматизованог процеса размене података из области биодиверзитета (комуникацијских канала, усаглашени и подешени безбедносни протоколи, стабилан рад рутине) пре коначне продукције.

У складу са дигиталним развојем Републике Србије, у току 2025. године, неопходно је извршити прилагођавања ИКТ система Завода за потребе међуинституционалне размене података у оквиру пројекта ИСКРА, СПИРИ, е-архива те е-писарница.

С обзиром на изазове које је показала 2024. година, тестни период и изградња интерног ГИС портала биће настављена у 2025. години, са додатним прилагођавањем ИКТ система Завода али и података, а све са циљем да овај портал покаже пун обим могућности употребе те се последично подигне квалитет процеса и скрати време свакодневних програмских активности Завода. Са циљем растеређења продукцијских капацитета, те безбедности информација и система, у 2025. години је неопходно да функционални буду серверски, сервисни и безбедносни капацитети подсистема за публикавање и размену података. Иако су многе активности у ГИС области условљене и/или обухваћене претходно наведеним, у 2025. години спроводиће се и активности:

- Интеграција доступних сервиса трећих лица од значаја за пословање Завода у интерни ГИС портал,
- Отклањање проблема, унапређење и у складу са потписаним споразумним обавезама, формирање нових геовек сервиса Завода за потребе трећих лица;
- одржати капацитет аутоматизованог учешћа Завода у регионалном Геопорталу АПВ путем геовек сервиса;
- Унапредити квалитет и проточност просторних података ГИС подсистема, те проширити геобазу сетом података о еколошким коридорима након израђеног модела алфанумеричких података;

- Усагласити размену података на системском нивоу између ГИС и ИС делова ИКТ система Завода (отклонити проблеме у раду дефинисаних рутина за аутоматско издвајање сета података из геобазе за рад са постојећим модулима ИС Завода, постићи бољу интегрисаност ИС и GIS подсистема, аутоматизовано преливање података између два подсистема, предлози за унапређења, те континуиране активности на очувању интегритета и конзистентности самих података).

Просторни подаци, којима се у великој већини рукује кроз ГИС подсистем, чине битан али мањински скуп података пословања Завода. Осталим подацима се рукује (уноси, обрађује, извештава) кроз модуле Информационог система који је у продукцији од 2007. године (наменски креиран 2005.-2007.). У оквиру активности над њим, у 2025. години неопходно је, пре свега спроводити одржавање постигнутог нивоа функционисања, а затим и унапређења:

- Тест и продукција web верзија модула „Решавање предмета“ и „Писарница“, након хармонизовања података према модификованом дигиталном процесу и ажурирање интерних процедура процеса;
- Миграција модула „Покрајински регистар ЗПД“ са десктоп на web верзију – у 2025. години реализовати 1. фазу израдом модела података, процеса, привилегија и контрола;
- Модификација Регистар станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста – модуло „Екомрежа“, након израде логичког модела измена над процесом, привилегијама и контролом;

Централни део ИС-а је смештен у серверску собу, за коју се спроводе мере физичког и осталих видова обезбеђења у складу са Актом о безбедности ИКТ система (02010-2963/3 од 20.10.2022.). Потребно је размотрити прелазак са инцидентног на одржавање у континуитету које би подразумевало превентивно одржавање, у складу са могућностима.

За клијентски део (десктоп и преносни рачунари, таблети, ГПС уређаји, штампачи, скенери, копири, плотер, пројектори, фотоапарати и друго) предвиђено је инцидентно одржавање. Већина периферних уређаја су дељени (мрежни) ресурси. Обезбеђени су лиценцирани оперативни системи, системски софтвер и програми за рад, те је предвиђено обнављање лиценци у континуитету.

Са циљем одржавања ради функционалности и оперативности, на системском нивоу планиране су активности: администрирање и анализа информационо-комуникационог система (ИКТ) Завода, оптимизација и отклањање уочених проблема у раду серверских капацитета Завода (AD, DNS, Data сервер, ГИС сервер, WSUS, бекар/replace систем, Firewall, ...), комуникационих (локална рачунарска мрежа, интернет линк, подсистем за рад „на даљину“, систем за електронску пошту и др.) и клијентских капацитета (десктоп радне станице, преносни уређаји и периферна опрема). Са циљем унапређења реализоваће се имплементација другог домен контролера и обједињавање оба у јединствену целину.

На основу потреба и могућности спроводиће се оптимизација коришћења ИКТ ресурса.

Сталну интернет везу Завод остварује преко оптичког приводника. Локална рачунарска мреже (ЛАН) је доступна у свим нивоима пословне зграде, и то кроз жичани и бежични сегмент. С обзиром да су комуникациони канали повезница која битно утиче на пословање, неопходно је у континуитету их одржавати на нивоу постигнутог али и унапређења.

У оквиру усклађивања са законским обавезама Завода из области безбедности информација и стратегијом дигиталног развоја Завода, а у складу са капацитетом Завода, планиране су активности:

- имплементација SSL сертификата (wild формат) који обухвата домен и поддомене *.pzzp.rs (нужан услов за: модуле ИС унапређене на веб платформу, е-писарницу, дистрибуцију података за е-архиву),
- одржавање оптималног нивоа безбедности и ИС кроз - администрирање и одржавање заштитног зида (Firewall-a), антивирусну заштиту, израду копија података, обуку корисника,
- оптимизација интегритета података, безбедносних протокола и друге активности.

Приликом доградње, унапређења и ИС-а а посебно при размени података и/или сервиса примарно је потребно водити рачуна о безбедности ИКТ система Завода, те спроводити мере за обезбеђење истог.

Осим наведених активности, у оквиру и ИС, у 2025. години спроводиће се активности на:

- У складу са уоченим могућностима и потребама, размена података са информационом системима других институција: анализа постојећих база и ИС Завода, процеса и предуслова, креирање модела и пројектног задатка, креирање рутине, те њихово тестирање;
- У складу са могућностима, креирање техничких услова за реализацију уговорених пројектних активности;
- сарадња са креаторима/добављачима специјализованог апликативног система и база (ИС и GIS подсистема Завода, рачуноводствено-књиговодствени, библиотечки) ради, одржавања и унапређења функционалности истих;
- замена/сервисирање неоперативне (дотрајале, нефункционалне) рачунарске и електронске опреме и неопходне радње како би постојећа опрема била у функционалном и оперативном стању;
- планирање набавке нових и унапређење постојећих ИКТ основних средстава, на основу анализе стања и потреба, а у складу са могућностима;
- подршка online, сајамским, промотивним, едукативним и другим активностима Завода;
- подршка запосленима у примени модула/апликација како ИС Завода, тако и специјализованог софтвера ради продуктивнијег коришћења истих.

У циљу очувања постигнутог, а потом последично и унапређења нивоа аутоматизације пословних процеса, дигитализације и систематизације података, те обраде, анализе и међуинституционалне размене истих, очувања безбедности и стабилности рада, неопходно је одржавати савременост рачунарске опреме, системских и апликативних софтвера и алата за администрацију ИКТ система.

Картографија

Током 2025. године планирана је израда карата за потребе издавања решења, стручних основа и мишљења која су у надлежности Завода, као и карата за потребе прелиминарних истраживања, теренских истраживања и израда студија заштите.

Такође је предвиђен и:

- наставак рада на одржавању и попуњавање геобазе;
- наставак векторизације и дигитализације зона заштите заштићених природних добара, старих студија и елабората;
- ажурирање просторних података еколошких коридора и станишта строго заштићених врста;
- администрација просторних података информационог система у сегменту заштићених природних добара;
- остали послови који изискују израду картографских прилога.

Планирано је повећање обима посла у вези са ГИС-ом, то јест даље усклађивање, ажурирање и одржавање Заводске инфраструктуре геоподатака у смислу испуњавања обавеза и извештавања у складу са EU INSPIRE Директивом и NIGP (Националном инфраструктуром геопросторних података), неопходно је да геопросторни подаци буду у одређеном формату за хармонизацију и међуинституционалну размену. Завод је у обавези да, као одговорни субјект, попуњава Метакатолог на сајту РГЗ-а и одржава следеће просторне слојеве: заштићена подручја, еколошка мрежа и станишта строго заштићених и заштићених врста.

Током наредног периода радиће се на даљем унапређењу алата са којима се врши унос и обрада просторних података.

БИБЛИОТЕЧКА ДЕЛАТНОСТ

У склопу свог рада Завод поседује библиотеку која подржава унапређење образовног, истраживачког, стручног и научног рада запослених, студената, наставника и истраживача.

У оквиру библиотеке Завода а сходно Закону о библиотечко – информационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 52/2011 и 78/2021) Завод врши прикупљање, обраду, заштиту, чување, представљање и давање на коришћење библиотечке грађе и извора, а у циљу ширења знања, слободног приступа информацијама од јавног значаја и промоције заштите природе.

У својој библиотечко-информационој грађи и изворима, Завод поседује 4.405 различитих штампаних издања, преко 520 наслова часописа са по више стотина издатих бројева, и 137 медија различитих носача аудио – видео садржаја. Наведени садржаји су из области заштите природе и области непосредно везаних за заштиту природе.

У наредном периоду Завод ће наставити рад на дигитализацији и осавремењавању рада, као и повећању обима библиотечке грађе у складу са Законом.

ТЕХНИЧКА ОПРЕМЉЕНОСТ - ВОЗНИ ПАРК, ТЕРЕНСКА И ДРУГА АДМИНИСТРАТИВНА ОПРЕМА

Завод је од августа 1994. године смештен у наменски изграђеном објекту у Новом Саду, у Радничкој улици бр. 20а. Укупна површина простора зграде је 2.850 m², што са двориштем у којем се налази арборетум, износи 3.850 m². Објекат се састоји из три нивоа, од чега се у

сутерену налазе депои, радионице и лабораторије, у приземљу је природњачка поставка на 850 m² и амфитеатар (109 места), а канцеларије су на спрату.

За потребе обављања основних делатности, током 2020. године, Завод је имао на располагању шест теренских возила („форд“ 1, „дација дастер“ 2, „лада нива“ 2, „опел комбо“ 1), просечне старости 8 година и ауто приколицу „кандли“ КТ23. Возило „опел комбо“ добијено је на коришћење, на основу уговора са Министарством пољопривреде и заштите животне средине, а за потребе збрињавања животиња (CITES возило), као донација ЕУ.

Већи део планских активности у Заводу је аутоматизован кроз интегрални Информациони систем (иИС). Архитектура система је сервер-клијент, модуларни информациони систем (ИС), GIS подсистем, повезани у функционалну целину (иИС), са дељеним ресурсима. Системски, безбедносни и процеси иИС се реализују путем три физичка сервера који су носиоци по намени креираних виртуелних сервера, старости две и једна година. У случају оправданости може бити искоришћен сервер старости 8 година.

Централни део иИС-а је смештен у серверску собу, обезбеђену од физичких неповољних утицаја. Клијентски део чини 50 радних станица (рачунари), лаптопови, таблети, ГПС уређаји, штампачи, скенери, копири, плотер, пројектори, фотоапарати и др. периферни и помоћни уређаји. Већина периферних уређаја смештених у седишту Завода су дељени (мрежни) ресурси. Око 30% рачунарске опреме је ван амортизационог периода. Обезбеђени су лиценцирани оперативни системи, системски софтвер и програми за рад.

Сталну интернет везу Завод остварује преко оптичког провода. Локална рачунарска мрежа је сегментирана жичним и бежичним сегментом који има више приступних тачака креираних по намени.

Возни парк

Током 2025. године, планирано је да се предузму све активности на максималном и одговорном одржавању постојећег возног парка Завода, у складу са функционалном амортизацијом, законском регулативом и финансијским планом. Завод има на располагању седам теренских возила („Ford Ranger“ - 1 возило, „Dacia Duster“ - 3 возила, „Lada Niva“ - 2 возила и „Opel Combo“ - 1 возило, просечне старости 8 година, као и ауто приколицу „Candli“ КТ23. Возило „ Opel Combo “ добијено је на коришћење, на основу уговора са Министарством пољопривреде и заштите животне средине, а за потребе збрињавања животиња (CITES возило), као донација ЕУ. Једно возило Лада Нива старости преко 13 година и са великим бројем пређених километара (преко двеста хиљада километара), неопходно је заменити новим возилом како би се могао неометано наставити теренски рад.

У складу са одобреним средствима и потребама Завода планирана је замена дотрајалог теренског возила набавком новог, одговарајућих техничких карактеристика.

Завод ће у 2025. години користити и одржавати опрему која се користи у посебно опремљеним лабораторијама за анализе и препарирање примерака строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња, као и опрему која се користи на терену (агрегати за електрориболов, живоловке, транспортери, специјализовани кавези, фото студио, специјализоване хваталке за змије и др.).

VII ФИНАНСИЈЕ

Финансијска средства потребна за пословање - спровођење Плана заштите природних добара за 2025. годину планирана су Покрајинском скупштинском одлуком о буџета Аутономне покрајине Војводине за 2025. годину („Службени лист АПВ”, број 57/2024) у оквиру раздела Покрајински секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине.

Финансијска средства су планирана у оквиру:

Програма 0405 Заштита природе и климатске промене,

Функције 560 Заштита животне средине.

Програмска активност 1003 Заштита природе и природних добара на територији Аутономне покрајине Војводине

Средства су планирана по изворима финансирања:

ПРИХОДИ	РСД
01 00 Општи приходи и примања буџета (конто 791111)	194.415.862,10
13 00 Нераспоређен вишак прихода и примања из ранијих година-321311- Нераспоређен вишак прихода и примања из ранијих година	15.111.636,64
03 00 Социјални доприноси - Меморандумске ставке за рефундацију расхода буџета АП Војводине из претходне године (конто 772112)	1.000.000,00
04 00 Сопствени приходи буџетских корисника- Приходи од продаје добара и услуга	5.948.860,99
742131-Приход од продаје добара и услуга од стране тржишних организација у корист буџета АП Војводине	5.727.366,27
745131 – Мешовити и неодређени приходи у корист нивоа АП Војводина	222.494,72
13 06 Нераспоређен вишак прихода из ранијих година – додатна средства –321311 – Нераспоређен вишак прихода и примања из ранијих година	5.008.040,34
УКУПНО:	206.373.763,43

Програмска активност 1004 „Заштита орла крсташа смањивањем морталитета који узрокују људи“

Средства су планирана по изворима финансирања:

ПРИХОДИ	РСД
15 00 Неутрошена средства донација, помоћи и трансфери из ранијих година- Пренета неутрошена средства за посебне намене (конто 311712)	155.021,30
УКУПНО:	155.021,30

Пројекат 4010 „Заштита кључних животињских врста Панонских степа у прекограничном подручју“ PANNONSTEPES HUSRB/1602/12/0065

Средства су планирана по изворима финансирања:

ПРИХОДИ	РСД
56 00 Финансијска помоћ Европске уније - Текуће помоћи од ЕУ у корист нивоа АП Војводине (конто 732321)	568.857,50
15 00 Неутрошена средства донација из ранијих година - Пренета неутрошена средства за посебне намене (конто 311712)	7.667.546,63
УКУПНО:	8.236.404,13

Пројекат 4014 „Заштита и обнова еколошке повезаности „Мура-Драва-Дунав““ Lifeline MDD DTP3-308-2.3

Средства су планирана по изворима финансирања:

ПРИХОДИ	РСД
15 00 Неутрошена средства донација, помоћи и трансфери из ранијих година - Пренета неутрошена средства за посебне намене (конто 311712)	17.238.866,82
УКУПНО:	17.238.866,82

Пројекат 4018 „Обнова мочварних станишта као система подршке животу у Дунавском басену” - Ресторне4Лифе

Средства су планирана по изворима финансирања:

ПРИХОДИ	РСД
56 00 Финансијска помоћ ЕУ - Текуће помоћи од ЕУ у корист нивоа АП Војводине (конто 732321)	2.126.546,28
УКУПНО:	2.126.546,28

Пројекат 4019 „Пионирски екосистем - базиран на смањењу загађења микропластиком и отпорности на климатске промене у прекограничном подручју” - ЕСО (RE)АСТ

Средства су планирана по изворима финансирања:

ПРИХОДИ	РСД
01 00 Општи приходи и примања буџета (конто 791111)	3.218.436,98
56 00 Финансијска помоћ ЕУ	8.674.000,00
15 00 Неутрошена средства донација, помоћи и трансфери из ранијих година - Пренета неутрошена средства за посебне намене (конто 311712)	2.816.387,40
УКУПНО:	14.708.824,38

УКУПНО РАЗДЕО 12 ГЛАВА 01	248.839.426,34
----------------------------------	-----------------------

Председница Управног одбора

Милена Недељков

